

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. július XXV. évf. 7. szám – 390 Ft

VÍZ ALATT, VÍZ FELETT

9770865630064007

38

LELŐTT REPÜLŐGÉP,
EGYMÁSTÓL ELSZAKADT,
SEBESÜLT HAJÓZÓK.
INDULHAT A HARC
KUTATÓ-MENTŐ MŰVELET
CSOBÁNKÁN. SZOLNOKI
CSAPATMUNKA
ÉGEN-FÖLDÖN, KAMERÁK
KERESZTTÜZÉBEN.

8 Irak újból a polgárháború szélére sodródott. Megegyezős vagy káosz vár az országra?

16 A Pápa Bázisrepülőteret foglalták el a C-130-asból kiugró magyar és amerikai ejtőernyős katonák.

28 Nem fegyverrel, hanem a szavak erejével „harcolnak” a nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyam hallgatói.

A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2014. AUGUSZTUS 8-ÁN
JELENIK MEG.

52 Hetven éve zajlott le a világtörténelem „leghosszabb napja”, a szövetséges erők normandiai partraszállása.

HADERŐ

- Áttörés a kiképzésben 4
- Radar 12
- Missziós hírek 14

NAGYVILÁG

- Irak: vallásháborúba sodródva 8
- Műszakiak a harctéren 24
- Fegyverük a szó 28
- Víz alatt, víz felett 31
- Árral szemben 35
- Menteni a harcmezőről 38

SEREGSZEMLE

- Reptérfoglalók 16
- Júniusban történt 20
- Műszakiak a harctéren 24
- Fegyverük a szó 28
- Víz alatt, víz felett 31
- Árral szemben 35
- Menteni a harcmezőről 38

HADITECHNIKA

- Hatásos hatvanas 42

HÁTORSZÁG

- Ember tervez... 46
- Patara 50
- Nagy utazás 52
- „Uraim, invázió!” 56
- Újjraélt történelem 58
- Közérdekű 60
- A korszakváltás katonája 61
- Tüzérek helyett a jobbagyok vezére 62

A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXV. évfolyam 2014.
7. szám

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképezési és Kommunikációs Szolgálató Közhatalmú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:
GYÖRI LÁSZLÓ

Lapszerkesztők:
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Hírszerkesztő:
SINKA ISTVÁN

Régió-tudósítók:
GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNI GÁBOR

Fotóriporterek:
DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KEPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:
GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT
TRAUTMANN BALÁZS SZERKESZTETTE

Borítófotó: Rácz Tünde

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Saj-
tószelettség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletéga (1089 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-
elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

A terep nem hazudik

ÁTTÖRÉS A KIKÉPZÉS BEN

A MAGYAR HONVÉDSÉG ALAPRENDELTTETÉSÉRE, VAGYIS AZ ORSZÁG VÉDELMÉRE KONCENTRÁL HANGSÚLYOSABBAN A HADERŐ KIKÉPZÉSE. DR. BÖRÖNDI GÁBOR DANDÁRTÁBORNOK, AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG (MH ÖHP) SZÁRAZFÖLDI HADERŐNEM FŐNÖKE, A TAVASZI ÁTTÖRÉS 2014 HADGYAKORLATOT ÉRTÉKELVE ELMONDTA: A KIKÉPZÉS AZ UTÓBBI ÉVEKBEN ÚGYMOND „AFGANIZÁLÓDOTT”, DE AZ UKRÁN VÁLSÁG IS ARRA FIGYELMEZTET, HOGY A MISSZIÓS FELKÉSZÍTÉS NEM JELENHET EGYET A KATONAI KIKÉPZÉSSEL.

Meglehetősen újszerű a Tavaszí Áttörés 2014-hez hasonló komplex, összhaderőnemi hadgyakorlatok tervezése és levezetése, hiszen 2013 májusához köthető amikor az 5/39. lövészászlóalj CREVAL-gyakorlatára (Combat Readiness Evaluation – harc-késztségi minősítés) építettünk rá több más, kisebb volumenű, de fontos gyakorlatot. Már akkor látható volt, hogy a logisztikai rendszer egyszerre képes megoldani több, különböző helyszínen zajló kisebb és nagyobb gyakorlat (s közel 1500 fő) ellátását, illetve a technikai eszközök kiszolgálását. Másrészt kiderült, hogy ez a fajta levezetés közelebb hozta egymáshoz az alakulatokat. A

tük meg az Őszi Össztűz 2013-at is, és érthető, hogy ilyen vezérelvek alapján kezdtük meg januárban a Tavaszí Áttörés 2014 gyakorlatsorozat megtervezését is.

– Milyenek értékelik az egész gyakorlatot?

– Összességében eredményesnek és sikeresnek értékelem. Nyilván voltak kisebb hibák, akadtak hiányosságok, de a felmért zászlóaljharccsoport, a hozzárendelt modulokkal együtt, jól hajította végre a feladatát. Ez azért is fontos, mert a tatai lövészászlóalj korábban ilyen megmérettetésen nem esett át. Horváth Gábor dandártábornok és csapata jól vizsgázott. Ismerték, megértették és elfogadták a CREVAL mérési rendszer

lövész látta, mit csinál a felderítő, a felderítő látta, mivel foglalkozik a CIMIC-es szakember – és így tovább. Mondhatnám úgy is, hogy összefegyvernemi gondolkodásra készítette, készíti a katonákat. Nem mellesleg, az ellenőrzés is sikeresen lezajlott – és mint tudjuk: a bizalom alapja az ellenőrzés, a terep pedig nem hazudik. Mindezek mellett lehetővé vált a szárazföldi haderőnem és a légierő közös gyakorlása. A korábbi években ugyanis a Gripen-alegység mindig „házon belül” gyakorolta a közvetlen légi támogatást, és közben a lövészek is külön csiszolták saját eljárásaikat, amelyekbe beépítették a légi támogatás kérésének rendjét is. Csak a repülőgép nem jelent meg... Hasonló jelleggel rendez-

lényegét, és ennek tükrében gyakoroltak. Az új elemként megjelenő MH ÖHP gyakorlatirányító csoport is jól teljesített. Ők fogták össze és ellenőrizték az alegységek tevékenységét, valamint szervezték a logisztikai ellátást és a hadművelleti vezetést. Nagyobb léptékben pedig kifejezetten hasznos volt látni a terepen alárendelt alegységeinket. Meg kellett győződnünk arról, hogy hol kell közbelépni, milyen területeken kell módosítanunk bizonyos eljárásokat annak érdekében, hogy 2016-ra az EU-harcsoport elérje a teljes készenléletet. A konkrét tapasztalatok feldolgozása különben beszélgetésünk ideje alatt is folyamatban van.

– **A gyakorlatot irányító csoport vezetőjeként szinte folyamatosan kint tartózkodott a terepen. Milyen személyes tapasztalatokat szerzett a gyakorlatról?**

– Katonáink a gyakorlatot nagyon komolyan vették. A jól végzett munka örömet láttam azok arcán, akik sikert értek el. A katonáknak ugyanis kiképzésre, rangra és dicsőségre van szükségük – és most megkapták ezt a morális töltetet. Azt is láttam, hogy az afganisztáni missziókból rengeteg pozitívum visszaköszön. Gondolok itt a honvédek felkészültségére, az improvizált robbanósz-

közök felderítésének módszereire, hatékonyságára, illetve a menetek megszervezésére és biztosítására. Ugyanakkor negatív tapasztalat, hogy kiképzésünk az elmúlt időszakban úgymond „aorganizálódott.”

– **Ez miért probléma?**

– Mondok egy konkrét példát. A gyakorlaton a légvédelmi rakétaszakasz biztosítására kijelöltünk egy lövészalagyságot, amelynek a vezetője elmondta: ha ezt a szakaszt esetleg támadás éri, akkor ők biztosítják a hely-

színt; megtörténik az erők kivonása az ellenséges tevékenység alól, majd visszavonulnak a táborba. Afganisztánban mindez tökéletes eljárás lenne, Magyarországon viszont – amikor egy teljes lövészalagjásharcsoportot menetel – nem. Hiszen, ha a légvédelmi erők alól kivonjuk a közel nyolcszáz fős harcsoportot, akkor az ellenség a légierőjével képes lesz azt akár teljes mértékben elpusztítani. A gondolkodásmóddal volt a probléma, az alegységparancsnok nem értette meg, hogy ő egy nagy egységnek a része. Egyrészt nem menetelünk szemben a főerőkkel; a zászlóalj nem hagyjuk légvédelmi oltalmazás nélkül, másrészt itt nincs hová visszamenni, nincs tábor, csak körletek vannak.

Hagyományos, magas intenzitású műveletben az ilyen gondolkodásnak nincs helye. Ebben persze nem az adott alegységparancsnok a hibás: nekünk kell „visszahangolni” ezekre a műveletekre a parancsnoki gondolkodást és a kiképzést. A Magyar Honvédség alapfeladata ugyanis az ország védelme. Az ukrán válság is mutatja, hogy nem rin-gathatjuk többé magunkat abban a hitben, hogy a missziós szerepvállalás önmagában is helyettesíti a kiképzést, mert ez nem igaz.

– **Az Ukrajnában történtek más módon is hatással lehetnek a kiképzésre?**

– Igen, voltaképpen meghatározzák a zászlóalj-harcsoportok munkáját. A legfontosabb, hogy a védelem és a támadás alapvető harcászati eljárásai mellett még inkább gyakorolnunk kell a különleges műveleti erőkkel történő együttműködést. Meg kell értenünk, hogy miként lehet ezeket az erőket használni; és azt is, hogy az ellenség miként képes azokat alkalmazni. Ismernünk kell, hogy milyen ellentevékenységet

alkalmazhatunk ezekkel szemben. Lát-hatatlan erőként működnek, nagyon nehéz felderíteni, lokalizálni és kiszorítani őket a műveleti területől. Nekünk ezt a jövőben meg kell tanulnunk.

– **Visszatérve a gyakorlatsorozatra, más forrásokból milyen visszajelzések érkeztek?**

– Csurgó Attila ezredes, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred parancsnoka például pozitívan értékelte a gyakorlatot. Tudjuk, hogy a tűzszerész katonák nagyon jó szakem-

berek, de katonai kötelékben még nem működtek együtt más alegységekkel. Ez most újszerű kihívás volt számukra. Nem beszélve arról, hogy a hadihajósok éleslövészetet, valódi célyagra (Meteor) történő éles rávezetéssel, utóljára 1993-ban hajtottak végre. Horváth Gábor dandártábornok, tatabányai parancsnok egyből a mély vízbe került, hiszen néhány héttel a parancsnoki feladatok átvétele után máris egy ilyen volumenű gyakorlaton kellett helytállnia. Végh Ferenc nyugállományú vezére ezredes mondta egyszer, hogy a parancsnok akkor lesz valóban parancsnok, ha kinevezik, ha saját maga is elhisi, hogy ő a parancsnok, és végül, ha a beosztottjai elhisi ezt. Úgy gondolom, ez a hármas feltétel teljesült a gyakorlaton. A tatabányai parancsnok az elejétől a végéig személyes jelenlétével hatott a katonákra; értékelt, javított, velük élt meg ezt a gyakorlatot. De a légi erő részéről is pozitív visszajelzések érkeztek: más ügy közvetlen légi támogatást nyújtani, hogy alattuk ténylegesen ott települnek a saját szárazföldi erők. Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH ÖHP parancsnoka is elégedett volt az irányító-csoport munkájával. A törzsben eredményeket elérni nagyon nehéz – azt szoktuk mondani, hogy a papír nem szól vissza. Viszont a valóság igen, és ezt a törzstisztek érzékelhették néhány esetben. Mindenképpen komoly lépéseket tettünk abba az irányba, hogy műveleti parancsnoksággá váljunk.

Egy szétszakadó ország?

VALLÁSHÁBORÚBA SODRÓDVA

A JALAL TALABANI KURD ETNIKUMÚ ELNÖK, A HÁROMTAGÚ ELNÖKSÉG, ILLETVE A HARMADIK VÁLASZTÁSI IDŐSZAKÁT HAMAROSAN KEZDŐ SÍITA VALLÁSÚ NOURI AL-MALIKI KORMÁNYFŐ ÁLTAL VEZETETT IRAKBAN EGYMÁST KÖVETIK A VALLÁSI, ETNIKAI, GAZDASÁGI INDOKÚ ROBBANTÁSOK, MINDENNAPOS A CIVIL LAKOSSÁG MÉSZÁRLÁSA.

A történelmében és kultúrájában oly gazdag Irak külön fejezetet nyithat az országban 2013-ban végrehajtott terrorcselekmények mennyiségét és az áldozatok számát tekintve egyaránt: a szunnita-síta halálos gyűlölet nem csökkent az utóbbi időben, gyakran még egymás vallási ünnepeit is temetkezéseit sem kímélve pusztítják arabok az arabokat.

Miközben a világ közvéleménye az afganisztáni elnökválasztás utáni közeljövő kihívásaira, vagy éppen a 2011

februárja óta tartó szíriai polgárháború véres eseményeire figyelt, a „háttérben” Irak visszatért az évszázadokon át kibékíthetetlenül zajló szunnita-síta véres ellenségeskedéshez, ezúttal vallási háború formájában.

Az Iraki és Levantei Iszlám Állam (ISIS – Islamic State of Iraq and Syria) szélsőséges dzsihadista szunnita szervezet 2013-ban alakult meg az iraki al-Kaidából. Egyes számvetések szerint 10 ezer nagyon profi, harcdezt fegyverest tud a soraijában, akik jelentős harci tapasztalatra és az

orosz gyártmányú ellátmányon túl nyugati fegyverekre is szert tett Szíriában.

Az ISIS radikális iszlamista szervezet erői között jelentős számban megtalálhatók voltak eddig is a szomszédos szíriai polgárháborúban a központi kormányzattal szemben harcoló Szíriai Szabad Hadsereggel együtt akciózó nemzetközi önkéntesek – sajnálatos módon a nyugati államok által felfegyverkezve és kiképezve. Látna a Szíriában zajló harci események tendjének számukra viszonylag kedvezőtlen alakulását, fel-

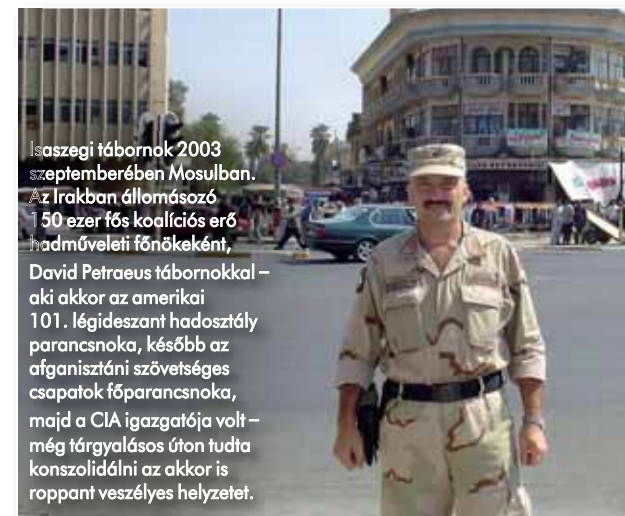
ismerve a bagdadi vezetésű, etnikailag és vallásilag is megosztott iraki kormányzás tehetetlenségét, helyén értékelve az iraki haderőt, annak gyengeségét, megbízhatatlanságát, az ISIS lépett. A bagdadi kormány megdöntését és egy iszlám állam, majd kalifátus megalakítását, s hírhedt sharia jogrendjének bevezetését célul kitűzve, az ISIS erői ez év elején jól tervezett, szervezett támadást indítottak Irakban, először a Bagdadtól nyugatra eső területeken.

Az ISIS 2014 kora tavaszán elfoglalta és mindmáig megtartotta a Bagdadtól nyugatra eső területeket, azokon teljes

ellenőrzést és iszlám vallási jogrendszert vezetett be, és sikeresen visszavert minden bagdadi központi ellencsapást. Az ISIS 2014 áprilisától immár Irak északi területét, majd a Bagdadtól keletre található tartományokat is célba vette. Tehette ezt annál inkább, mert a Bagdadtól délre etnikai többségben élő síiták nemigen mertek eddig sem akcióba bonyolódni a Bagdadtól nyugatra és északra (a kurd területekig) eső, többségében szunniták által lakott és ellenőrzött országrészben. Az ISIS az északi iraki olajmezők feletti ellenőrzést is megcélozta, jól tudva, hogy arra a síita Nouri

Az ISIS az elfoglalt településeken rendszerint erődemónstrációt is tart.

Isaszegi tábornok 2003 szeptemberében Moszulban. Az Irakban állomásozó 150 ezer fős koalíciós erő hadműveleti főnökeként, David Petraeus tábornokkal – aki akkor az amerikai 101. légideszant hadosztály parancsnoka, később az afganisztáni szövetséges csapatok főparancsnoka, majd a CIA igazgatója volt – még tárgyalásos úton tudta konszolidálni az akkor is roppant veszélyes helyzetet.

al-Maliki vezette bagdadi kormánynak, de a Barzani (a legfontosabb kurd személyiség Észak-Irakban) és a Talabani (jelenleg Irak államfője) vezette kurdoknak is égető szükségük van.

Bagdad, majd azt követően a fővárostól délre eső országrész elfoglalását is bejelentette céljaként az ISIS. A szervezet iszlám kalifátust akar létrehozni, amely átnyúlik Szíria és Irak határain. A nagyon ambiciózus cél hirdetése miatt csapatok össze az ISIS erői a korábban velük egy táborba tartozó al-Nuszra Front szíriai csoporttal, amely magának követelte a szíriai hatalmat, persze ha nyernének a szíriai központi erőkkel szemben.

Látható és tudható az is, hogy a bagdadi iraki központi kormányzat 2014 májusa óta már semmilyen hatással sincs az események alakulására. Az USA vezetése, de Ban Ki Mun ENSZ-főtitkár is Nouri al-Maliki bagdadi kormányát okolja a történetért, a kormányfő tá-

A különböző Pesh Merga alakulatok komoly nehézfegyverzettel is rendelkeznek.

vozását sürgetve. Távozásra szólítják fel azt az iraki kormányfőt, akit többször is az USA hozott helyzetbe az elmúlt évtized során, s aki (hasonlóan Hamid Karzai afgán elnökhöz, persze az USA és Afganisztán viszonylatában) szintén nem írta alá 2011-ben az USA-val a kétoldali biztonsági megállapodást, amelynek így a következménye az amerikai csapatok majdnem teljes kivonása lett (kivéve a nagykövetséget védőket) Irakból 2011. december 31-ével.

A pillanatnyi iraki politikai helyzet rendkívüli mértékben kiszámíthatatlan, hiszen a 325 tagú bagdadi parlament 60%-a nem elérhető, így nincs törvénykezés, sem a különleges helyzet bevezetésének jogi lehetősége.

Irakot megjárt háborús hadművelési szakértőként és biztonságpolitikai elemzőként is egy sor kikerülhetetlen kérdést és sokkal kevesebb valós alternatívát látok az iraki helyzet rendezésére.

Van-e, lesz-e központi katonai és belügyi iraki erő, amely megállíthatja az ISIS erőit?

Tudva, hogy a 2003 őszé és 2014 tavasza közötti időszakban háromszor mondott csődöt (értsd: dezertált) előbb az USA, később a NATO által gondosan ellenőrzött, kiválasztott, felszerelt, fel-fegyverzett, kiképzett iraki biztonsági erő állománya, a válaszom nemleges.

Hagyja-e az USA, hogy a világviszonylatban is legnagyobb létszámmal működő bagdadi nagykövetségét az ISIS bekerítse, netán megtámadja?

A több mint ezerfős nagykövetség védelmére az Obama-adminisztráció egy 300 fős, különleges erőkből álló cso-

a stabilitás megteremtésében, a megbízható iraki fegyveres és biztonsági erők létrehozásában.

Hagyja-e a központi bagdadi kormányzat, hogy a dezertált iraki hadsereg tagjai helyett az észak-iraki kurd autonómia milíciája, a Pesh Merga szálljon szembe az ISIS-szel Bagdad megvédéséért, netán a sítákok Bagdadtól délre fekvő szent városainak (mint Nedzsef, Karbala) szabadságáért?

A 2003–2004-es falluzsai szunnita felkelés időszakában az USA akkori bagdadi elnöki főmegbízottja részéről már egyszer felmerült egy ilyen akció gondolata, de a várható és vélhető arab–kurd szembenállás miatt a kérdés lekerült a napirendről.

Az amerikai hadseregtől az iraki hadsereghez, majd az ISIS terroristáihoz került ez a Humvee.

portosítást küldött Bagdadba 2014. június elején. A Bagdadban nagykövetséggel rendelkező többi ország személyzetük evakuálása mellett döntött.

Hajlandó lesz-e a 2016 végén esedékes elnökválasztás közelsége ellenére az USA elnöke amerikai katonai akciók engedélyezésére Irak területén (akár az iraki kormányfő kérését alapul véve) az ISIS erői ellen?

Az a pillanatnyi Obama-döntés, miszerint az USA csak tanácsadókat küld az iraki biztonsági erők önkénteseinek kiképzésére és gyakoroltatására, nem tűnik elég hatékonyknak. Obama elnök az elmúlt hetek iraki negatív eseményeinek értékelésekor hangsúlyozta a bagdadi kormányzat felelősségét a felek közötti ellentétek elsimításában,

A kurd erők egyébként jól vizsgáztak az ISIS ellen, hiszen a Kirkuk városát elhagyó iraki hadsereg helyére a Pesh Merga vonult be, s biztosítja a területet.

Elfogadják-e a nyugati világ vezetői azt a lehetőséget, hogy a nemrégben (2012-ben még háborús készülődés zajlott) között az USA részéről Irán ellen) még ösellenességnek kikialtott Iránnal szövetkezzenek egy közös művelet erejéig Irak területén az ISIS erőinek mielőbbi megállítására, majd pedig teljes megsemmisítése céljából?

A síta többségű perzsa állam vezetőjeként Haszan Rohani iráni elnök 2014 június 14-én bejelentette, hogy önálló iraki beavatkozásra nem hajlandó, de a nemzetközi jog keretein belül, felkérés-

re kész segítséget nyújtani az iraki kormányzatnak a szunnita szélsőségesek elleni harcban.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa hoz-e soron kívüli eljárással határozatot – az ISIS erői által az elmúlt hetekben elkövetett rémtettek, a polgári lakosság és az elfogott iraki katonák ellen végrehajtott brutális kivégzések nyomán – nemzetközi akció azonnali indítására, nemzetközi beavatkozásra, válságkezelő erő bevetésének, alkalmazásának engedélyezésére?

Nehezen várható a jelen helyzetben, hogy az ENSZ megegyezzen egy határozott erőt képviselő szervezettel (ilyen lehet például a NATO) az ismételt iraki fegyveres beavatkozásról, amely

Az iraki különleges erők nem adták fel a harcot.

Síta önkéntesek indulnak az ISIS ellen észak felé.

2003–2011 között sok milliárd dolláros ráfordítással és több ezer koalíciós katonával végződött, mint látható a mai Irakban, eredménytelenül!

A már többször is elfogultan döntő Arab Liga milyen lépéseket hoz?

Tudható, hogy a szunnita Szauid-Arábia nem érdekelt a síta kormányzású Irak békéjében, netán fejlődésében, még kevésbé a szintén síta, perzsa Irán aktív szerepvállalásában, még térségi vallási háború kitörése esetén sem.

Meddig megy el a török kormány az iraki Moszulban elrabolt török túsók kiszabadításával kapcsolatosan?

Az ISIS erői 2014. június 11-én elfoglalták Törökország moszuli konzulátusát, túsul ejtve negyvenkilenc török állampolgárt, közöttük gyerekeket,

de például a konzulátuson szolgáló török különleges erők csoportját is. Mindet ellenére a török kormány bízik a diplomáciai tárgyalások sikerében, a túsók szabadon bocsátását követelve.

Az ISIS erőinek térnyerését, felkészültségét, felszereltségét érzékelve és értékelve kijelenthető, hogy célzott légitámadásokkal, hírszerzési adatokkal, információkkal az ISIS-erők mozgásáról, továbbá a már korábban beígért fegyverszállítmányok felgyorsításával lehetne helyzetbe hozni az iraki haderő maradványait és az önkénteseket. Tény ugyanakkor az is, hogy a fegyverszállítmányok jelentős része rendszeresen a nemkívánatos oldalra jelenik meg, a dezertálások, s a nem kellően alapos információk eredményeként, amint ez tör-

tént Szíriában is. Nem véletlenül tiltakozott 2013 őszén a szenátusi meghallgatáson Martin Dempsey tábornok, az USA haderői vezérkari főnökök egyesített bizottságának elnöke a szíriai „ellenállás” amerikai fegyverekkel történő ellátása kapcsán, mondván: megismétlődhet az afganisztáni (korábbi) helyzet, amikor az USA-ból származott fegyverekkel, az USA kiképzői által felkészített ellenállók utóbb az amerikai katonák életét veszélyeztették.

Várható fejlemények: az ENSZ BT elítélte az ISIS által Irakban elkövetett terrorista cselekményeket. Ez felszólítás és engedély lehet nemzetközi akciókra. Miért is? A válasz adott: az al-Kaida és a hozzá köthető szervezetek rendkívüli veszélyt jelentenek nemcsak Irak esetleges polgárháborúba sodrásával, hanem a térség destabilizálódásának erősödésével, a Szíriában és most Irakban kiképzett, s majd „hazatérő” nyugati állampolgárságú ISIS-tagok terrorista képességeivel is! Elképzelhetők közeli lépések az USA, Nagy-Britannia részéről: légitámadások az ISIS-erők táboraira, pilóta nélküli repülőeszközökkel felderítés és célzott likvidálás, esetleg iráni nemzeti gárdisták megjelenése az iraki síta szent városok védelmében, engedve Sistani ajatollah síta iraki vallási vezető (érdemességként: Sistani ajatollah nem iraki, hanem iráni) felhívásának.

A tét: regionális vallási háború, amelyben a térség államai egyre mélyebbre süllyedve rombolják egymás létrehozott értékeit, anélkül, hogy élhető élet tudnának biztosítani polgáraik számára.

PAK-FA: HAJTÓMŰTŰZ

Orosz források szerint június 10-én egy berepülési feladat közben kigyulladt a PAK-FA nehezen észlelhető vadászgép ötödik prototípusa. A tűz a repülőgép jobb oldali hajtóművében keletkezett. A gép a fedélzeti tűzoltórendszer alkalmazása után azonnal visszatért Zsukovszkij repülőterére. Ez nem volt nehéz feladat, hiszen éppen a repülőtéren tartózkodó indiai katonai és politika delegáció előtt tartott bemutató repülést. A tervek szerint India a PAK-FA saját igényeiknek megfelelően átalakított változatát állítaná majd hadrendbe. A 055-ös oldalszámú gép a hírek szerint komoly, de kijavítható sérüléseket szenvedett.

bmpd.com

A NYOMÁSGYAKORLÁS ESZKÖZEI

Ritka alkalom, amikor Európába települnek az amerikai légierő B-2A Spirit nehezen észlelhető stratégiai bombázó repülőgépei. Június 8-án két gép, a Spirit of Indiana és a Spirit of Louisiana nevet kapott B-2-esek repültek át a Whiteman Légibázisról Nagy-Britanniába, Fairford repülőterére. Az 509. nehézbombázó ezred gépei a Saber Strike hadgyakorlaton és a BALTOPS-műveletekben vesznek részt, fokozva a nyomást az Ukrajnát fenyegető Oroszországra. A két B-2A mellett három, a korábbi generációhoz tartozó B-52H Superfortress nehézbombázó repülőgép is részt vesz a NATO-gyakorlatokon.

pprune.org

EGYIPTOMI HAJÓBESZERZÉS

A francia La Tribune beszámolója szerint Egyiptom egymilliárd euró értékben négy Gowind-osztályba tartozó korvetet vásárol Franciaországtól. A hadihajók légvédelmi feladatokra függőleges indítócellás VL-MICA légvédelmi rakétarendszert, míg felszíni hajóegységek ellen MM40 Exocet irányított rakétarendszert használhatnak majd. A Gowind-osztályú, acél testű, 3000 tonna vízkiszorítású, 85–111 méter hosszúságú korveteket elsősorban partközeli feladatokra lehet alkalmazni. A hajó tatján kialakított helikopter-leszállóhelyről egy – legfeljebb 10 tonna tömegű – haditengerészeti helikopter üzemeltethető.

www.defenseindustrydaily.com

NUKLEÁRIS CSEREBERE

Megcserélték az amerikai haditengerészet két, Los Angeles-osztályú, nukleáris meghajtású vadász-tengeralattjárójának kivonási dátumát. Így a USS DALLAS csak 2017-ben áll majd le, míg a jelenleg is betévesen lévő, két évvel „fiatalabb” USS NORFOLK tengeralattjárót már 2015-ben leszerelik és szétbontják. Az 1981-ben hadrendbe állított DALLAS a hajóosztály leg-híresebb tagja, hiszen szerepet kapott a „Vadászat a Vörös Októberre” című filmben is. A még 41 aktív hajóegységet felvonultató Los Angeles-osztály leváltását a Virginia-osztályú vadász-tengeralattjárókkal oldják meg, amelyekből 17,6 milliárd dollárért nemrég rendelt meg újabb 10 példányt a haditengerészet.

DefenseNews.com

Az 1962-ben hadrendbe állított M109 155 milliméter űrméretű önjáró löveg újabb modernizáción esik át, amelynek eredménye az M109A7 löveg, illetve a M992A2 löszerszállító jármű lesz. Elsőként az amerikai hadsereg hadrendben álló M109A6 Paladin-jait építik át; az első láncfalpasok várhatóan már 2014 nyarán elindulnak az átépítés helyszínére. A lövegeső és a torony marad a régi, de alatta szinte minden megváltozik. Új páncéltest, hajtáslánc, elektromos lövegszómozgatás, tűzvezető, navigációs és kommunikációs rendszerek, extra páncélat, új (GPS-vezérlésű) löszerek teszik még harcképesebbé az M109A7-est.

army.mil

HETEDIK ÉLET

IRÁNY ÉSZAK!

A német Rheinmetall és az MAN több mint kétszázmillió euró értékben szállíthat páncélozott tehergépkocsikat Skandináviába. Svédország hadereje 215, míg Norvégia hadserege 120 MAN katonai járművet vásárol. A közös Rheinmetall MAN Military Vehicles vállalat által kifejlesztett és gyártott terepjáró tehergépkocsik egy része már páncélozott, robbanásálló kiviteli vezetőkülfékekkel kerül a két megrendelőhöz. Az első sorozatokat 2015 végéig kell leszállítania a gyártónak. A két skandináv állam 2026-ig közel 2000 terepjáró tehergépkocsit kíván beszerezni, körülbelül egymilliárd euró értékben.

defensetech.com

AZ OROSZLÁN UGROTT

Az Afganisztánban szolgáló MH Nemzeti Támogató Elem (MH NTE) mindenkori feladatai között kiemelt jelentőséggel bírnak a honi terület és az afganisztáni hadszíntér között végrehajtott légi szállítási feladatok. Így volt ez júniusban is, amikor 87 tonna honvédségi anyagot, járművet és egyéb technikai eszközt kellett légi úton honi területre átcsoportosítaniuk. A feladat előkészítése és végrehajtása során a logisztikusok kitettek magukért, a szélsőséges klimatikus viszonyok között kitaró, megfeszített munkával állították össze a szállítmányt. A munka megkoronázása volt a repülőgépre történő felrakódás, illetve az An-124 nehéz szállító repülőgép, vagyis a Ruszlán (Oroszlán) elrugaskodása a felszállópályáról.

Kép és szöveg: NTE-9

A Mazar-e Sharif-i bázisra kikerülő MH NTE 9. váltás katonái az anyagi készletek, eszközök átadás-átvételével egy időben – az ISAF RC-North tematikája szerint és előírásainak megfelelően – megkezdték a hadszíntéri ismeretek elsajátítását. Az „újoncképzés” (vagy ahogy itt nevezik, a „Newcomer’s Training”) részét képezte a hadszíntéren, illetve a Camp Marmalban bevezetett eljárások, előírások elsajátítása, a közlekedéssel, mozgással kapcsolatos szabályok megismerése, az improvizált robbanóeszközök elleni védekezés ismereteinek frissítése is. A gépjárművezetők gyakorlati képzését nemcsak a rögös, poros emelkedőkkel, éles kanyarokkal teletűzdelt gyakorlópályára, illetve az improvizált robbanóeszköz imitációk nehezítették, hanem például a 45 Celsius-fokos hőséggel is meg kellett küzdeniük.

Kép és szöveg: NTE-9

MUNKÁBAN A KILENCEDIK VÁLTÁS

A hivatalos átadás-átvétellel, illetve a NATO béketámogató szolgálati jelek adományozásával, több mint hat hónapos munkájának utolsó hadszíntéri feladatához érkezett az MH Művelési Tanácsadó Csoport (MTCS) második váltása. Az ünnepi eseményen a leköszönő és az új váltás katonái mellett megjelentek a partneralakulatok, az afgán határőrség és a készenléti rendőrség vezetői, továbbá részt vett az ISAF Északi Régió parancsnoka, Bernd Schütt vezérőrnagy, illetve helyettese, Craig Timberlake dandártábornok is. Az MTCS-2 és MTCS-3 közötti váltással egy időben sor került a nemzeti rangidős feladatok és az MH Nemzeti Támogató Elem parancsnoki feladatainak átadás-átvételére is.

Kép és szöveg MTCS-2

ÁTADÁS-ÁTVÉTEL

KÉPESÉGBEMUTATÓ

Az egyesített – Bosznia-Hercegovinát és Koszovót magában foglaló – balkáni hadszíntéren végrehajtandó feladatokra felajánlott német és osztrák nemzetiségű zászlóaljban kulesbeosztásokat betöltő vezetők delegációja tett látogatást a pristinai Slim Lines táborban. A portugál vezetésű KFOR Harcászati Tartalék Zászlóalj statikus és képességbemutatóval várta a küldöttséget, majd Vrelo település mellett tömegkezelési gyakorlatot hajtott végre. A zászlóalj magyar lövészszázada ezt követően tovább bővítette képességeit: gyakorolták a improvizált robbanóeszközök elleni védekezést, emellett épültharcászati kiképzésen és helikopteres szállítási felkészítésen vettek részt.

Kurucz Gergő százados

Fotó: Baksics Krisztián szakaszvezető

„Megtiszteltetésnek érzem, hogy én lehetek a Sínai-félszigeten állomásozó magyar kontingens vezénylőzászlósa” – nyilatkozta Zadravec Sándor zászlós, aki munkájáért nemrég névre szóló elismerést vehetett át a Multinacionális Erők és Megfigyelők (MFO) tábori konferenciáján. Az altiszt elmondta, hogy nem ez az első missziós küldetése, szolgált már Cipruson és Afganisztánban is, de itt érzi magát a legjobban, számára ez a legtesthezállóbb beosztás. A vezénylőzászlósi teendőket ellátását egyébként nem főtevékenységként végzi, hiszen a magyar kontingens többi katonájához, illetve rendőréhez hasonlóan alapvetően neki is különböző járőrfeladatokat kell végrehajtania.

Nagy Annamária főhadnagy

Fotó: dr. Turóczy Krisztián százados

A JÁRŐRÖZŐ VEZÉNYLŐZÁSZLÓS

KATONASZAKÁCSOK VERSENYE

A ciprusi UNFICYP-misszióban az idei nyár eleje – a napi munkavégzés mellett – a csapatok, szektorok különböző versenyeiről szólt, a legutóbbi nemzetközi megmérettetés pedig egy szakácsverseny volt. Minden szektornak kétfős csapatot kellett kiállítania, és az indulóknak az ENSZ által biztosított alapanyagokból háromfogásos menüt kellett készíteniük a tífzós zsűri részére. Az ítéseket a Force Commander, azaz a katonai vezető, a kínai Chao Liu vezérőrnagy vezette. A 4. szektor, vagyis a Benkovics Attila és Szlapák Sándor szakaszvezetők alkotta magyar csapat végül a harmadik helyet szerezte meg a tífzós sajtógyűlés, fűszeres csirkemell számos módra, Gundel-palacsinta összeállítású menüjével.

Kép és szöveg: Cseh Sándor őrnagy

REPTÉRFOGLALÓK

Az enyhe szélben a reptér betonja felé lassan közeledő, amerikai C-130-as katonai szállító repülőgép olyan, mint egy hatalmas ragadozó madár. Egyrészt feltűnően lassan, megfontoltan közeledik, stabilan tartva magasságát, másrészt esze ágában sincs leszállni: valami nagyobb dobásra készül. Vagy inkább sok-sok kisebbre, mert amikor a körülbelül háromszáz méteres magasságban közeledő Hercules nagyjából velünk egy vonalba ér, elkezdti ontan magából az ejtőernyősöket. Lentről szemlélve a katonák kis báboknak tűnnek, a menetszél ide-oda dobálja őket; egészen addig, amíg ki nem nyílik az amerikai típusú deszant-ernyő, és másodpercek alatt földet nem érnek. Éles műveletekben persze ezek a másodpercek a legkritikusabbak: az ellenséges tűz ilyenkor tudja a legtöbb kárt tenni az ejtőernyős lövészekben. Mert ha aztán egyszer földet értek... de erre térjünk vissza később.

LEGUTÓBB 2003-BAN, KECSKEMÉTEN HAJTOTTAK VÉGRE AMERIKAI ÉS MAGYAR KATONÁK KÖZÖS EJTŐERNYŐS GYAKORLATOT. A KÖZELMÚLTBAN ÚJRA EGYÜTT UGROTTAK: FELADATUK EGY „ELLENSÉGES” REPTÉR – AMÚGY A GYAKORLATNAK OTTHONT ADÓ ÉS AZT MINDENOLDALÚAN BIZTOSÍTÓ MH PÁPA BÁZISREPÜLŐTÉR – ELFOGLALÁSA VOLT.

Az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj ejtőernyős lövészei, és az USA 173-as légideszant dandár 2. zászlóaljának katonái már a fent felvázolt ugrás napjának reggelén intenzíven készülődtek a különlegesnek számító közös gyakorlatra. A forgatókönyv alapján amerikaiak és magyarok közösen foglalják majd el az ellenséges repülőteret. Mint mindig, a forgatókönyv és a valóság megint csak nem áll túl

messze egymástól... Legalábbis Énekes Ede főhadnagy, a szolnoki első gyorsreagálási ejtőernyősszázad első szakaszának parancsnoka szerint, aki még az ugrás előtt elmondta: nem is olyan régen Afganisztánban, a valóságban is pontosan ilyen manőverrel foglaltak el repülőtereket. (Amelyek, mint tudjuk, hadműveletek során kiemelten fontos stratégiai pontnak számítanak.)

A manőver két kulcsfontosságú eleme a gyorsaság és a koncentrált tüzerő. A repülőtér ugyebár nagy kiterjedésű, sík terület; gyorsan és jól járható útvonalakkal. Képzelnék el, hogy egy-két perc leforgása alatt a szállító repülőgép ledob (mondjuk) ötszáz ejtőernyős lövészkatonát, akik földet érés után, kis csoportokban, roppant céltudatosan haladnak a már előre kijelölt célobjektumok felé. A gyorsan, precízen és agresszíven kivitelezett manőver nagyon kevés esélyt ad a repteret megszállva tartó ellenséges erőknek. Mindez amúgy teljes mértékben beleillik a modern hadviselésbe – esetelte a főhadnagy.

Az olaszországi Vicenzában állomásozó, amerikai 173-as légideszant dandárt 1915-ben alapították, így katonái már az első világháborúban is részt vettek. Hírnevüket mégis a vietnami háború idején alapozták meg: 1965–1971-ig harcoltak a térségben, ahol majdnem ezernyolcszáz katonát veszítettek. Hat év alatt több mint hater ez „173-mas” kapta meg a Bíbor Szívet, amelyet az ellenséges fegyverektől megsebesült amerikai katonáknak adományoznak. Az ejtőernyős-alkulat részt vett az iraki háborúban, de 2005-től kezdve többször bevették őket Afganisztánban is.

A pápai ejtőernyős gyakorlat folytatása a már hagyományosnak mondható amerikai–magyar katonai együttműködésnek. Többek között az Ohioi Nemzeti Gárdával már 1993 óta rendszeresen zajlanak a közös kiképzések, gyakorlatok, és együtt vettek részt éveken keresztül az afganisztáni OMLT-műveletekben is. A 2006-ban amerikai anyagi és módszertani támogatással megszületett magyar különleges műveleti erők pedig pár év alatt eljutottak odáig, hogy amerikai társaikkal közösen, több váltásban végrehajtott afganisztáni műveletek után, legutóbb már kontingenserővel vettek részt a hadműveletekben. Sót, Sándor Tamás ezredest, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj parancsnokát nevezték ki a térségben működő többnemzeti különleges műveleti osztag parancsnokának is.

Az amerikai katonák nagyon komoly ejtőernyős műveleti tapasztalatokkal bírnak. Az a tény pedig, hogy a szolnokiakat kérték fel a gyakorlat közös végrehajtására, a magyar haderőben is komoly képességnövekedéshez járul hozzá. Már csak azért is, mivel a „könnyű vegyes” ejtőernyősei általában szállítóhelikopterről, és a saját rendszeresített felszerelésükkel hajtják végre ilyen ugrásokat. Énekes Ede főhadnagy és legtöbb társa ezen a gyakorlaton ugrott először merevszárnyas repülőgépből, ami azért nem ugyanaz a kategória, mint mondjuk a forgószárnyas. A repülőgép ugyanis sokkal nagyobb sebességgel repül,

mint a helikopter, és az ejtőernyősök is gyorsabban hagyják el a gépet. A menetszél pedig így sokkal jobban belekap az ejtőernyőbe. Ha már ejtőernyő: a leglényegesebb különbség talán ezen a téren fedezhető fel. A délelőtti földi felkészülésre azért is szükség volt, mert a szolnokiak ezúttal nem a Magyar Honvédségben rendszeresített RS 4/4-es ejtőernyővel ugrottak, hanem az amerikai típusú, T-11-es deszanterev szárnyas repülőgépből, ami azért nem ugyanaz a kategória, mint mondjuk a forgószárnyas. A repülőgép ugyanis sokkal nagyobb sebességgel repül,

körkupalás, hanem négyzet alakú; ráadásul a felülete is kisebb. Előbbivel elmenthetően pedig voltaképpen nem irányítható, csak nagyon kis korrigálásokat lehet vele végezni. Abból a célból fejlesztették ki, hogy alacsony magasságról, nagy tömegben dobjanak ki vele ejtőernyőket, akik aztán minél hamarabb leérnek a földre.

Visszatérve a repülőter felfoglalásának pontos módszertanára, a földet

érés után az a legfontosabb, hogy az alakulatok harcosai minél hamarabb összegyűljenek, és már minimális erővel is megkezdjék a célpontok elfoglalását. A fő cél, hogy a kifutópályát és környékét minél hamarabb megtisztítsák az ellenségtől – így aztán a főerők viszonylagos biztonságban tudnak majd le-

szállni repülőgéppel. Az amerikai századba integrált szolnoki katonáknak az előzetes tervek alapján egy bunkert kellett elfoglalniuk. Énekes Ede főhadnagy az eligazításon részletesen ismertette, miként osztja fel és mozgatja majd az alcsoportjait, a többi szakaszparancsnokkal pedig megbeszéltek a párhuzamos mozgások irányait.

Kérdés persze, hogy az amerikaiak számára milyen lehetőségeket rejtett magában ez a gyakorlat?

– A legfontosabb célkitűzése ennek a gyakorlatnak az, hogy együttműködjünk NATO-szövetségeseinkkel. Lehetségünk nyílik tanulmányozni a magyar ejtőernyősök eljárásait, összehangolni a módszereinket. A zászlóalj most gyakorol először a Magyar Honvédség ejtőernyőseivel – válaszolta a kérdésre Orlando Zambrano százados, szakaszparancsnok.

A harmincöt magyar és mintegy hetven amerikai katona tehát több repülőgépes forduló után földet ér. Felvillannak az első torkollattűzök, amelyekre a kifutópálya mellé telepített géppuskafészekből érkezik válasz. Nem sokáig, mert az ejtőernyős lövészek nem csak a levegőben, de a szárazföldön is otthon vannak, legyen szó akár magyar, akár amerikai katonáról. Pár perc és a repülőter már a szövetségeseké.

MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA

A hagyományoknak megfelelően idén is június harmadik szombatján rendezték a Múzeumok Éjszakája programsorozatot, amelyen a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum (HM HIM) immár tizedik éve vesz részt. A látogatók megtekinthették az első világháború előzményeit és eseményeit bemutató „Négy éven át vérben és vasban” című vándorkiállítását, a Szilágyi Dezső téri kikötőnél pedig beszállhattak az Osztrák–Magyar Monarchia idejéből származó folyami hadihajóba, a LAJTA monitorba. Természetesen a szervezők nem hagyták unatkozni a gyermekeket sem, akik (egyebek mellett) megismerkedhettek a szablyavívás alapjaival, s megcsodálhattak egy eredeti Schwarzlose-géppuskát is. A HM HIM díszudvara sem maradt üresen: a Monarchia hadseregének korabeli fegyvereit és egyéb felszereléseit tekinthették meg a kor iránt érdeklődők.

Takács Vivien; fotó: Szikits Péter

KÖZÖS KIKÉPZÉS

Első alkalommal látott vendégül szlovák bűvárokat a Magyar Honvédség 1. Honvéd Tűzserész- és Hadihajós Ezrede a hadikikötőben. A Honvédelmi Minisztérium és a szlovák védelmi minisztérium együttműködési megállapodása alapján a seregi és a zvoleni műszaki zászlóaljtól érkezett kilenc felderítő- és multifunkcionális bűvár, valamint a házigazdától nyolc speciális tűzserész-bűvár közös kiképzési feladatokat hajtott végre. Az együttműködés célja, hogy a nemzetközi feladatokba felajánlott katonai bűvárok ismerjék meg a partnerországok felszereléseinek működését, eljárásmodjait és kiképzési rendszerét. A közös munka folytatásaként jövőre a seregi műszaki zászlóalj fogadja a magyar bűvárokat.

Várkonyi Melinda főhadnagy

EJTŐERNYŐS ÖTTUSA

Négy általános iskola és nyolc középiskola csapatainak részvételével rendezték meg az első ejtőernyős honvédelmi öttusaversenyt az MH 86. Szolnok Helikopterbázison. A rendezvény védnöke Lamos Imre dandártábornok, a házigazda helikopterbázis parancsnoka volt, s az esemény stílusosan a katonák ejtőernyős bemutatójával vette kezdetét. Szabovik Zoltán István nyugállományú alezredes, az ejtőernyősök szolnoki szervezetének elnöke, az ejtőernyős öttusa főszervezője elmondta, hogy a versenyt hagyományteremtő szándékkal hirdették meg. Ezzel is szerettek volna hozzájárulni a katonai pálya, illetve a szerződéses és az önkéntes művelleti tartalékos szolgálat népszerűsítéséhez. Céljuk volt továbbá felkelteni a diákok érdeklődését az ejtőernyőzés iránt.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

KATASZTRÓFAVÉDELMI BEMUTATÓ

Három megye védelmi bizottsága győzött meg az MH 5. Bocskai István Lövészdandár katasztrófavédelmi képességéről a hajdúhadházi Vay Ádám Kiképzőbázison. A vendégek tájékoztatást hallgattak meg a dandárról és feladatairól, majd a különböző képességekkel, technikai eszközökkel ismerkedtek. A dandár azon felül, hogy 560 katonával és 150 technikai eszközzel áll készen a segítségnyújtásra, ROLE-1 szintű egészségügyi ellátópontot is képes működtetni. A dandár mellett a katasztrófavédelem is bemutatta a speciális mentő- és keresőeszközöket, és ott voltak a HUNOR mentőcsoporthoz is, akik számos mentő- és keresőakció során bizonyították már a felkészültségüket.

Kép és szöveg: Cs. Sárkány Beáta szakaszvezető

Szakterületüket átfogó, komplex, szóbeli és gyakorlati vizsgán adtak számot tudásukról a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának légvédelmi rakéta specializációban tanuló végzős hallgatói az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred bázisán. A négy tisztjelöltnek, az elméleti számonkérést követően, a Magyar Honvédségnél rendszeresített légvédelmi rakétatechnikai eszközökkel kellett feladatokat végrehajtaniuk. A hallgatók sikerrel vették az utolsó akadályt, így az augusztus huszadikán esedékes Kossuth téri tiszttavatást követően szeptemberben az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred teljes jogú tagjaiként visszatérhetnek Győrbe.

Kép és szöveg: Sályi Gergő törzsrőmester

TISZTJELÖLTEK ZÁRÓVIZSGÁJA

MESTERLÖVÉSZ VILÁGKUPA

Ismét Magyarország volt a házigazdája az immár tizenharmadik alkalommal megrendezett Nemzetközi Rendőr és Katonai Mesterlövő Kupának; a háromnapos megmérettetésre ötvennyolc csapat nevezett, a résztvevők az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Szervek Kiképző Központja nagytérenyi, valamint a Magyar Honvédség izbégi lötéren mérhették össze tudásukat. A szervezők a visszatérő elemek mellett évről évre meglepik a versenyzőket egy-két új feladattal. Ezúttal ilyen volt például a cél leküzdése sötétedés után, de ide sorolható a járórfeladat végrehajtása is, amely 45–50 perces folyamatos megterhelést jelentett a lövészeknek.

Antal Ferenc; fotó: Dévényi Veronika

MEGALAKULT AZ ÚJ KORMÁNY

Kinevezte Orbán Viktor harmadik kormányának minisztereit Ader János köztársasági elnök június 6-án, Budapesten; ezzel megalakult az új, a rendszerváltás utáni tizedik kabinet. Az államfő Orbán Viktor miniszterelnök és Kövér László, az Országgyűlés elnöke jelenlétében a Sándor-palotában megtartott kinevezési ünnepségen adta át a megbízólevelét az új kormány miniszterének, köztük Hende Csaba honvédelmi miniszternek. Az alaptörvény értelmében a minisztereket a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki, a kabinet pedig a tárcavezetők kinevezésével alakul meg. Június 12-én az Országház Vadásztermében került sor az államtitkári kinevezési okiratok átadására. A rendezvényen ünnepélyes keretek között vette át kinevezési okmányát Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára Ader János köztársasági elnöktől.

Honvedelem.hu; fotó: Beliczay László (MTI)

VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Balatonöszödön találkoztak a visegrádi nyégek hadseregeinek vezérkari főnökei. A cseh Petr Pavel vezérezredes, a lengyel Mieczyslaw Gocul altábornagy, a szlovák Milan Maxim altábornagy, valamint dr. Benkő Tibor vezérezredes áttekintették a visegrádi együttműködés magyar elnökségének egy éve alatt elért eredményeket. A tárgyalási témák között szerepelt a 2016-ban felállítandó V4 EU-harcsoport aktuális kérdéseinek megvitatása, valamint a közös kiépítési rendezvények, gyakorlatok megbeszélése is. Mihajlo Kutsin altábornagy, ukrán vezérkari főnök részvételével a V4-csoport és Ukrajna együttműködésének aktuális kérdéseit is tárgyalták a felek.

Honvéd Vezérkar
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

VÁLTOZATLAN SZELLEMISSÉGGEL

Piros Ottó ezredes személyében új parancsnok van az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandárnak. Az ünnepélyes átadás-átvételre a Petőfi Sándor laktanyában került sor. Az eseményen dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke – megköszönve eddigi tevékenységét – gratulált Kun Szabó István vezérőrnagy, leköszönő parancsnoknak az elért sikerekhez. Kun Szabó tábornok szintén köszönetet mondott beosztottainak a közös munkáért, s úgy fogalmazott: ezt a három évet katonai pályafutása talán legszebb időszakaként élte meg. Az új parancsnok hangsúlyozta, hogy ugyanolyan szellemiségben próbálja majd vezetni a rábízott katonákat, mint elődje, és a siker érdekében hasonlóan magas színvonalú csapatmunkát kért a helyőrség állományától.

Nyulas Szabolcs; fotó: Rác Tünde

ATTASÉLÁTOGATÁS

A Budapesten akkreditált véderő-, katonai és légügyi attasék Gödöllőn megismerkedtek a HM ArmCom Kommunikációtechnikai Zrt.-vel és a HM Currus Harcjárműtechnikai Zrt.-vel. A cégek vezérigazgatói ismertették a szervezetek tevékenységi körét, felépítését, majd statikus bemutatók varták a katonadiplomátukat, akik a következő napon a székesfehérvári Nagysándor József laktanya vendégei voltak. Az MH 93. Petőfi Sándor Vegyvédelmi Zászlóaljnál Csaba Tibor alezredes, megbízott parancsnok tájékoztatta a delegációt az alakulat felépítéséről, feladatrendszeréről, képességeiről. Ezt követően a küldöttség megtekintette a zászlóalj mentesítő- és felderítőeszközeit, technikai berendezéseit, köztük a magyar fejlesztésű VSBTR-80 típusú harcjárművet, illetve a vörösiszap-katasztrófánál bevetett konténeres mentesítő berendezést.

Konkoly Dávid és Kocsis Balázs százados

Benda László ezredes

Huszár János vezérőrnagy

PARANCSNOKI KINEVEZÉS

Dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke június elsejei hatállyal kinevezte a székesfehérvári MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred élére Benda László ezredest. Az ebből az alkalomból tartott állománygyűlésen Huszár János vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság törzsfőnöke elmondta: Benda ezredes az elmúlt fél évben – megbízott parancsnokként – jól irányította az alakulatot. Az új parancsnok kijelentette: ez a kizárólagos bizalom új kihívást, egyben mérőföldkövet jelent a pályafutásában, és az alakulat a jövőben is bizonyítani fogja, hogy képes az előljáró által meghatározott feladatok maradéktalan végrehajtására.

Mátyás Andrea; fotó: Bödő Viktória

MŰSZAKIAK A HARCTÉREN

A műszaki csapatok múltja, jelene és jövője – így foglalható össze annak a szakmai konferenciának a tartalma, amelyet az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred parancsnoka, Nyers József ezredes kezdeményezésére az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szervezett Szentesen. Az előadásokat huszonhat katonai alakulat parancsnoka, szakbeosztású tisztje és altisztje hallgatta meg, a dinamikus és statikus bemutatókon részt vevők pedig közel-

ről is megnézheték a műszakiak technikai eszközeit – egy részüket működés közben is. A fegyvernem ilyen mélységű megismerésére utoljára 1992-ben volt lehetőség.

A konferencia házigazdájának szerepét dr. Böröndi Gábor dandártábornok vállalta magára, aki megnyitóbeszédében hangsúlyozta: a műszaki katonák felkészültsége elismerésre méltó, munkájuk nélkülözhetetlen, képességeikre szükség van, és szükség lesz a jövőben

is. Hangsúlyozta: nagyon hasznos és jó, hogy a légierő alakulatai is elküldték képviselőiket erre a számukra talán szokatlan témájú tanácskozásra.

– Lehetőséget kívántunk teremteni a szakterületeken dolgozóknak arra, hogy a többi fegyvernem képviselőivel is megismertethessék munkájukat, képességeiket, megvitathassák közös problémáikat, keressék a még hatékonyabb együttműködés egyelőre kiaknázatlan lehetőségeit – foglalta össze a konferencia cél-

RENDRHAGYÓ SZAKMAI KONFERENCIÁT SZERVEZETT AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARACSNOKSÁG SZENTESEN. A PROGRAMHOZ KAPCSOLÓDÓ TECHNIKAI BEMUTATÓN A MAGYAR HONVÉDSÉGNÉL RENDSZERESÍTETT SZINTE VALAMENNYI MŰSZAKI ESZKÖZT KIÁLLÍTOTTÁK, A FEGYVERNEM KÉPESSÉGEINEK HASONLÓ MÉRETŰ FELVONULTATÁSÁRA MAJD' NEGYED SZÁZADA NEM VOLT PÉLDA.

ját az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szárazföldi haderőnem főnöke. – Szerintem ugyanis meghatározó jelentősége van annak, hogy a Magyar Honvédség más alakulatainak a parancsnokai is pontosan tisztában legyenek a műszaki csapatok feladataival, szervezeti felépítésükkel, technikai felszereltségükkel. Erre pedig több mint húsz év után nyílt ismét lehetőség. A résztvevők most például végignézhették egy híd építésének teljes folyamatát, működés közben láthatták a gyakorlótérre települt fűrésztelepet, és megtekinthették többek közt a tűzszereszeknél rendszeresített eszközök teljes arzenálját is. Ugyanakkor az előadásokon képet kaptak a fegyvernem történetéről, az altisztek szakmai képzésének helyzetéről, nehézségeiről, a tisztjelöltek oktatásának színvonaláról, hazánk nemzetközi szerepvállalásáról és a fejlődés lehetőségeiről.

Ki kell nyitni a laktanyák kapuit, a parancsnokoknak meg kell ismerniük a többi fegyvernem képességeit – hangsúlyozta Böröndi tábornok, aki elismerte, hogy számára is nagyon tanulságos volt ez a Szentesen töltött nap.

– A lövésparancsnok bármikor elrendelheti egy híd megépítését, egy át-

járó létesítését, de a harc feladat megtervezésekor óriási segítség számára, ha tisztában van azzal, hogy milyen technikai eszközökkel, felkészültséggel rendelkeznek a műszaki alakulatok, mennyi idő alatt és milyen feltételek között képesek végrehajtani az általa kiadott parancsot. A zászlóalj támadása megáll,

ha a katonák az átjárón nem tudnak átmenni, egy romboló útszakaszt képtelenek megkerülni, vagy az aknamezőt nem sikerült felszámolni. Az összefegyvernemi parancsnokoknak ezért egy kicsit „műszaki fejfel” is tudniuk kell gondolkodni. Emiatt is volt nagyon hasznos ez a konferencia, hiszen itt a saját sze-

münkkel láthatunk a honvédség néhány, eddig szinte kihasználatlan értékét. Más alakulatoknál is szeretnénk hasonló szakmai rendezvényeket tartani, mert egy idő után mindegyikünk egy kicsit szakbarbárrá válik. A fegyvernemeknek nem szabad „bezárkózniuk”, mert az nem visz előre, ha csak maguk között beszélnek a gondjaikról, a terveikről. Mindenkinek el kell tudni helyezni magát a nagy rendszerben, tudnia kell, hogy – műszaki nyelven szólva – a fogaskerekek hogyan csatlakoznak egymáshoz. Szükség van egymás megértésére, tisztában kell lennünk azzal, hogy a másik fegyvernem képviselője mit és miért tesz, mit miért javasol.

Prof. dr. Padányi József dandártábor-

szerét illetően kevésbé ismerők dícsérő szavai.

– Több mint egy éve gondoltunk először egy ilyen rendhagyó konferencia megszervezésére, a „végső lökést” pedig a lövészek tavalyi tanácskozása jelentette terveink megvalósításához. Már az előkészületek elején elhatároztuk, hogy a legmodernebb eszközök kiállítása mellett a „feledésbe merültek” is bemutatjuk. A nem mindennapos, sokak által ismeretlen képességeket. A többi fegyvernemet képviselő parancsnokok figyelemét kívántuk felhívni ezzel azokra a technikai lehetőségekre, amelyekről talán nem is tudnak. Ilyen például az ezred fűrésztelepe. Tapasztalataim szerint ugyanis a

A szentesi szakmai konferencia statikus és dinamikus bemutatóján kiállított technikai eszközöket az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred és az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis biztosította.

„kivállálóknak” a műszaki katonákról általában az úszóhíd, a ponton vagy a PTSZ-M közepes úszó szállítójármű jut az eszébe, a többi képességeinkről pedig mintha elfeledkeztek volna – mutatja az előkészületekről készült fényképeket a tanácskozásnak helyt adó ezred parancsnoka.

– Nekünk ugyanakkor kiképzési szempontból is hasznos volt ez a nap. Az ezredtörzs tagjai részt vehettek a konferencián, a kéthetes felkészülést pedig egy kemény, intenzív szakkiképzési feladatnak tekintettük. A századoknak ugyanis nagyon ritkán nyílik lehetőségük ilyen kedvező körülmények közt dolgozni. Minden feltétel adott volt a kiváló minőségű munkához; rendelkezésre állt a szükséges mennyiségű faanyag az alacsonyvízi hídhoz, gyakorolhatták a talpfás bak építését, a cölöpök előkészítését, a fűrésztelep minden egyes elemét pedig egyszerre üzemeltethették. Reményeink szerint sikerült meggyőznünk vendégeinket szakmai felkészültségünkről, ugyanakkor szeretnénk, ha lehetőséget kapnánk képességeink

nok is nagyon hasznosnak és tartalmasnak ítélte a konferenciát.

– Szentendrén, műszaki tisztként végeztem, 2005-től pedig egy évig a szentesi dandár parancsnokhelyettese is voltam, de a műszaki csapatok technikai eszközeinek ilyen tematikusan összerendezett, ennyire koncentrált felvonulását még sosem láttam – ismerte el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektorhelyettese.

– Sok egykori munkatársammal találkoztam most itt Szentesen, valamennyien elismerésre méltónak tartják a Nyers ezredes és kollégái által összeállított bemutatót.

Nyers József ezredesnek bevallottan jólestek a szakma képviselőinek és a műszaki csapatok napi életét, feladatrend-

bővítésére is. Nagyon örülnénk például néhány út- és állásépítő gépnek.

A konferencián a légierő képviselőjében Kovács Imre alezredes, zászlóaljparancsnok mutatta be az MH 86. Szolnok Helikopterbázis művelettámogató zászlóaljának munkáját és technikai eszközeit. Előadásának végén pedig egy, a

szárazföldi kollégák számára szokatlan műszaki feladatról, a madarak és a mezei rágcsálók elleni „harc” taktikai elemeiről szólt.

– A helikopterek és a repülőgépek biztonságos le- és felszállását a repterek közelében élő sirályok, galambok és varjak veszélyeztetik. Nagyon kedvelik a

betonozott, aszfaltozott területeket. Amellett, hogy a velük való ütközés baleszt okozhat, Szolnokon azt tapasztaljuk, ezek a szármáyasok még „szemelenek” is. Mindenféle csontot, kódarabokat hordanak a betonra, amelyeket aztán a repülések előtt nekünk, műszakiaknak el kell onnan takarítanunk. Többféle módszerrel próbáltuk, próbáljuk elriasztani a madarakat, de például a műsast már annyira megszokták, hogy rá sem hederítenek. A betonon végigguruló autóktól is csak arrébb szállnak; tapasztalataink szerint a leghatékonyabban a solymászok vadászmadarai tudják garantálni a repülés biztonságát. Ugyanakkor az egerekkel, a pockokkal és az ürgekkkel is rendszeresen meggyűlik a bajunk. Enyhé téli során ugyanis nagyon elszaporodnak, a járataik pedig fellazítják a vészhelyzetek esetére kijelölt kényszerleszálló helyek füves talaját. Az ürge azonban fokozottan védett állat, eszmei értéke 200 ezer forint. Nem lehet csak úgy, hagyományos módon ritkítani. A helikopterbázis ezért együttműködési megállapodást kötött a Hortobágyi Nemzeti Parkkal, a szakemberek időnként befogják az ürgeket, és egy távoli területen véfrissítésként szabadon engedik azokat.

A KONFERENCIÁN ELHANGZOTT ELŐADÁSOK:

Dr. Kovács Vilmos ezredes, az HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnoka: Műszakiak az I. világháborúban

Prof. dr. Padányi József dandártábornok, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektorhelyettese: Nemzetközi kitekintés műszaki vonalon

Dr. Csonki István, a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság igazgatója: Katasztrófák, a vízügy-MH együttműködése

Dr. Kovács Zoltán alezredes, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem docense és Horváth Csaba százados, az MH Altiszti Akadémia oktatója: A műszaki tisztí és altiszti képzés aktuális helyzete

Kömpf Gyula őrnagy, az MH Altiszti Akadémia vezető oktatója: A műszaki gépkezelői tanfolyamok szervezése és végrehajtása

Szabó István vezérőrnagy, az MH Egészségügyi Központ parancsnoka: A NATO Összhaderőnemi Parancsnokságon és az SFOR műszaki főnöki beosztásban szerzett tapasztalatok

Katona Zoltán alezredes, a Honvéd Vezérkar kiemelt műszaki referense: A műszaki szakma hazai és nemzetközi képviselője

Kovács Imre alezredes, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis, művelettámogató zászlóaljának parancsnoka: A légierő műszaki támogatási feladatai

FEGYVERŰKÁSZÓ

A „REMÉLD A LEGJOBBAT, SZÁMÍTS A LEGROSSZABBRA!” ELV ALAPJÁN KÉSZÜLNEK AZ MH BÉKETÁMOGATÓ KIKÉPZŐ KÖZPONTBAN (MH BTKK) MISSZIÓS SZOLGÁLTATUKRA A NEMZETKÖZI KATONAI MEGFIGYELŐI TANFOLYAM (INTERNATIONAL MILITARY OBSERVER COURSE – IMOC) HALLGATÓI. SZOLNOKON TIZENHÁROM ÉVE KÉPZIK AZ ENSZ FEGYVERTELEN KATONAI MEGFIGYELŐIT.

Az első nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyamot 1997-ben szervezték hazánkban, azóta több mint hatvan ország mintegy hatszáz tisztje végezte el eredményesen a kurzust, amelyet hivatalosan kétszer is elismert az Egyesült Nemzetek Szervezetének békefenntartásért felelős osztálya. A nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyam akkreditációját legutóbb 2011-ben újították meg további négy évre.

– Népszerűek ezek a kurzusaink, a mostanában zárult 27. tanfolyamunkon például a tizenkét magyar hallgató mellett két-két algériai, egyiptomi, szlovén, szerb, német, vietnami és egy-egy azeri, tunéziai, pakisztáni, szlovák és belorusz tiszt készült fel az ENSZ katonai megfigyelői feladatokra – mutatja a fényképeket Apáti Zoltán ezredes, a szolnoki MH Béketámogató Kiképző Központ

parancsnoka. – Egy-egy pályázat kiírására nagyjából kétszer annyi magyar jelentkező van, mint amennyit fogadni tudunk, és külföldiek is „sorban állnak”. Az egyik hallgatónk például elmondta, hogy négy éven keresztül folyamatosan próbálkozott, mire végre sikerült bejutnia mostani tanfolyamunkra.

A gyakorlati foglalkozások a tanfolyamok második hetében kezdődnek. A szituációs gyakorlat helyzeti zömében valós, korábban megtörtént konfliktusokon alapulnak.

– Az egyik helyszínen például a helyi erők egy illegálisan felállított ellenőrző-áteresztő pontjára bukkantak a járőrök, másutt egy aknamezőre futott

őrözést, fegyverzet-ellenőrzést, kivizsgálást, valamint „tárgyalnak” a szemben álló felek képviselőivel.

Az ENSZ-megfigyelők „bibliája” az adott misszió hatályos műveleti utasítása (Standard Operating Procedure – SOP), amely részletesen meghatározza többek között a kéksisasok feladatait, hatáskörét, a szolgálat ellátásának szabályait és annak okmányrendszerét. A szolnoki kiképző központ is elkészítette az IMOC fiktív hatályos műveleti utasítását, amit a hallgatók a tanfolyam során kénytelenek szorgalmasan forgatni.

– Ez a vaskos könyv képezi a gyakorlati foglalkozások alapját – mondja ismét Nagy őrnagy. – Szolnoki központtal

ENSZ-terepjáró sérült utasain kellett segíteniük; ismét másutt lecsitítottak egy vitát az önkényes lakásfoglalók és a háztulajdonosa közt. Arra is van példa, hogy a katonai megfigyelőknek egy pörül járt társukat kellett kiszabadítaniuk a fogásból. A fiatallember ugyanis therbe ejtette a törzsi vezető lányát, ezért az „örömapa” bezárta, és közölte vele: vagy feleségül veszi a lányát vagy megöli – kapcsolódik a beszélgetésbe Nagy Róbert őrnagy, a kiképző központ megbízott parancsnokhelyettese.

– A felkészítést Egerbattán folytatjuk, ahol már a területre vonatkozó adatokat is gyűjtöniük kell a járőröknek, és egy váratlan támadás is éri az ENSZ-megfigyelőket. A kiképzés egy kétnapos zárógyakorlattal ér véget. Egy fiktív műveleti területen hajtanak végre a hallgatók megfigyelői feladatokat: jár-

létrehozunk egy fiktív válságövezetet, kijelölünk egy demarkációs vonalat, a hallgatók pedig megkapták az erre a műveleti területre vonatkozó részletes helyzetreírás. Mi volt a fegyveres konfliktus forrása, az itt élő nemzetiségek eloszlása, mi az ENSZ-erők felépítése, szervezete és feladata, mi a szemben álló erők helyzete, hol vannak az ENSZ menekülttáborai, mi maradt a háború után az iparból és a mezőgazdaságból. A felkészítés első hetében zömmel elméleti foglalkozásokat tartunk, ezek teremtik meg a megfelelő alapot a gyakorlati képzéshez. A békefenntartás ENSZ által kidolgozott alapelveivel, a nemzetközi szervezetekkel történő együttműködés lehetőségeivel, az emberi jogi irányelvekkel, az angol nyelvű rádióforgalmazással, a kommunikáció lehetőségeivel, a stressz kezelésének módszereivel, a

tárgyalástechnika különböző fogásaival, a járőrözés és a megfigyelések végrehajtásának szabályzaival ismertetjük meg hallgatóinkat.

A most zárult kurzus kiképzőinek a munkáját többéves külszolgálaton szerzett tapasztalattal rendelkező finn, német, horvát és – a tanfolyam történetében először – lengyel instruktor is segítette. A magyar katonai megfigyelők tapasztalatait pedig Tóbiás Sándor őrnagy, az önkéntes műveleti tartalékos Szűcs Gábor alezredes, valamint Szilágyi István, Papp István és Soós Zsolt századosok adták át a hallgatóknak.

– Hallgatóinkat a járőrök alapvető feladataira, a demilitarizált területek folyamatos ellenőrzésének szakszerű, a szabályzatokban leírtak szerinti végrehajtására, a fegyverszüneti megállapodásokban foglaltak megsértésének észlelésére készítjük fel – foglalja össze a képzés lényegét Szűcs Gábor alezredes, a tanfolyam rangidős oktatója, aki már az 1997-es első magyarországi tanfolyamon is tanított. – Ugyanakkor az ENSZ többi szervezetének a munkáját is segítenünk kell. Ez egyébként logikus is, hiszen az ENSZ katonai megfigyelői vannak kint nap mint nap a válságzónában, mi találkozzunk a legtöbbet a helyi lakosokkal. A járőr tagjai pontosan tudják, „hol szorít a cipő”, hol van szükség azonnali segítségre, orvosi ellátásra, élelmszerzegetésre, vagy például melyik falu kútját mérgezték meg az ellenséges törzs tagjai. Az ENSZ katonái járőrözés közben rengeteg olyan konfliktushelyzettel találkoznak, amelyeknek a megoldását a kiszolgáltatott helyzetben lévő, gyakran nyomorban tengődő helyi lakosok töltik várják. A katonai megfigyelőknek azonban csak egyetlen „fegyverük” van: a meggyőzés. Ezért nagyon fontos, hogy a tanfolyam hallgatói elsajátítsák azt a képességet, amelynek segítségével adott esetben megtalálják a megfelelő hangot a legagresszívabb milicistákkal éppúgy, mint a házból kiűzött család tagjaival, vagy a taposaknára lépett gyermekét gyászoló édesanyával. Mindezt úgy, hogy tevételesen nem avatkozhatnak a konfliktusba, nem ígérhetnek semmit, csak saját „józan paraszt észükre”, tapasztalataikra és az itt, Szolnokon tanultakra támaszkodhatnak.

Soós Zsolt százados is osztja azt a véleményét, hogy a kéksisasok eredményes munkájának a záloga a helyiekkel

kialakított jó kapcsolat, ami potenciális információforrásnak is tekinthető. Egy idő után már kérdezni sem kell az embereket, mondják maguktól, hogy mi és hol történt.

– Katonai megfigyelőként Grúziában szolgáltam; hihetetlen szegénységgel és nyomorral kellett szembeállnom a Szovjetunió egykor talán leggazdagabb tagköztársaságában. Két választásom volt: vagy megpróbálok immunis lenni a halálra, az erőszakra és a szenvedésre, vagy „bekattanok” – emlékszik vissza a százados. – Egy súlyos polgárháborún volt túl az ország, papíron megegyeztek ugyan a szembenálló felek, de a súlyos etnikai feszültségek táplálta összetűzésekről szinte naponta írtuk a jelentéseket. A felelősségi területünkön ugyanis legalább öt nemzetiség élt, amelyek tagjai kölcsönösen utálták egymást.

A fentiek miatt az ott szolgálatot teljesítő csoport nyolc helyett tizenhat főből állt, naponta két járőrt kellett indítanunk. Mindig történt valami: rablások, gyilkosságok, vérbosszú.

– Jó kapcsolatban voltam az orosz ellenőrzőpont parancsnokával, aki egyszer szólt, hogy a fölük úgy kétszáz méterre lévő abház táborban túl nagy a mozgás. Átmentünk a „szomszédba”, ahol viszont a milicisták megakadályozták, hogy körülnézzünk. Kutyákat uszítottak ránk, egyikük pedig csőre töltött fegyverével hadonászott az orrom előtt. Ilyenkor nem szabad félelmet mutatni, mert akkor vége – „élve megesznek” minket. Megírtuk a jelentést és visszaindultuk Szásához. A bázisuk felé tartva aztán észrevettük, hogy az orosz BTR toronygéppuskája az abház ellenőrzőpont felé áll. Barátom ugyanis úgy döntött, ha lövések hall, azonnal tüzel.

– Nagyon fontos, hogy egy katonai megfigyelő tudjon kapcsolatot teremteni. Amikor például járőrbe mentünk, mindig vittem magammal egy doboz cigit és kétszáz rubelt. Sosem dohányoz-

tam, de a kínálással könnyedén áthidalható a legfeszültebb helyzet is. A pénzre pedig akkor van szükség, amikor ki akarják rabolni a járőrt. Legyen mit elvinniük a haramiáknak, mert ha nem találunk semmit, mérgesek lesznek. Az pedig nem jó, mert náluk van a fegyver. A pénzszerzésnek még ennél rafináltabb módszereivel is találkozhatnak a békefenntartó katonák.

– Előfordult, hogy a járőr által véletlenül elütött haszonállatokért irrealisan magas kártérítést kértek a misszió ve-

zetőjétől – kezdi sorolni a megtörtént eseteket Bencsik Róbert zászlós, a kiképző központ munkatársa. – Azonban előfordult olyan eset is, amikor az egyik békefenntartó misszió tagjait homoklopással vádolta meg a bázis melletti birtok gazdája. A szél ugyanis a földjéről az ellenőrzőpontra fújta a sivatagi homokot, amiért kártérítést kért. A kellemetlen helyzetet a katonák végül nagyon frappánsan oldották meg: néhány teherautónyi homokot visszazárlítottak a gazda birtokára.

A NYÉKLÁDHÁZA KÖRNYÉKÉN ELTERÜLŐ HÁBORÍTATLAN BÁNYATAVAK TÜKÖRSIMA FELSZÍNÉN KÉT HÉTEN ÁT LÉGZŐCSÖVEK BUKKANTAK FEL ÉS BÉKATALPAK KETTETEK HULLÁMOKAT. A KÖZELMÚLTBAN KEZDŐDÖTT EL A MAGYAR HONVÉDSÉG BÚVÁRAINAK ÉVES ÖSSZEVONT KIKÉPZÉSE.

Összevont búvárkiképzés

VÍZ ALATT, VÍZ FELETT

Házánk édesvizein, azon belül kiképzési merülésekre alkalmas tavain, számos alakulatnak „kell” osztoznia. Ezért alakult ki, hogy egyfajta nyárváróként minden évben összegyűlnek az egyenruhás búvárok egy közös kiképzésre. A nyékládházi bányatavak különösen jó gyakorlóhelyeknek számítanak, hiszen nyugodt időben akár négy-öt méteres is lehet a látótávolság. Hány méteres? – kérdezheti az olvasó. Ám tudni kell, hogy a honvédség búvárai legtöbbször negyvenötven centiméteres látótávolságok mellett dolgoznak. Így érthető, hogy miért számít különlegesnek a szárazföldön igencsak szerény táv.

A Magyar Honvédség „víz alatt is lélegezni képes” katonái rendeltetésük szerint két csoportot alkotnak: műszaki, avagy munkabúvárok, illetve harci búvárok. A kéthetes kiképzés első felében a szentesi MH 37. II. Rákóczi Ferenc

gyobb buborékokat képeznek, amelyek felfelé jövetelkor, a nyomásváltozás hatására növekedni kezdenek. Egy hirtelen, megállás nélküli felemelkedés akár végzetes is lehet; éppen ezért a műszaki búvárok alaposan begyakorolták a helyes módszert. Bizonyos, előre kiszámított mélységekben megszakították az emelkedést, hogy a szervezetükben felgyülemlt gázok szintjét csökkentsék. A biztonsági eljárások ismétlése mellett persze fontos szerepet kaptak a tipikus műszakibúvár-feladatok, mint például a különböző elveszett tárgyak megkeresése, azonosítása és kiemelése, akár negyven centis látótávolság esetén is. A kiképzésvezetők, a partról figyelve a

Műszaki Ezred és a budapesti MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred műszaki merülői gyakoroltak közösen. A megpróbáltatások sokuk számára már rutinfeladatnak minősültek, de voltak olyan búvárok is, akik az alapfolyamot elvégezve, első alkalommal merülhettek tapasztalt társaikkal. Számukra még minden feladat nagy kihívás, éppen ezért a foglalkozás arra is rávilágított, hogy milyen fontos csapatban dolgozni és figyelni egymásra – mindig, minden körülmények között. Hiszen a víz alatt számos veszély leselkedik. Megsérülhet, kifogyhat az oxigénpalack, bármelyikük fennakadhat egy-egy akadályban. Ilyenkor nincs helye a pániknak, szakszerűen és rögtön kell cselekedni.

A felsoroltakon túl legalább ekkora fenyegetést jelenthet a dekompressziós betegség is. Ha a búvárok egy bizonyos mélységet elérnek, az ottani nyomás hatására a vérben lévő gázok kisebb-na-

mozzanatok, akkor váltak biztossá a csoportok sikerében, amikor felbuktak az első jelzőbóják a vízfelszínen. A bójákat ugyanis rövidesen „békaemberek” követik, a megtalált tárggyal egyetemben.

A második héten – ekkor már Mályiban – a harci búvárok vették át a vízfelszíni és a vízfelszín alatti uralmat; a szolnoki MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj és a debreceni 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj felderítő-

búvárai gyakoroltak együtt. Számos feladat mellett szituációs gyakorlatokat is sorra vettek. Az egyik legnehezebb kihívást az a parancs jelentette, amelynek értelmében néma csendben kellett megközelíteniük egy ellenséges partszakaszt. A két csoportot alkotó szolnoki és debreceni harci búvárok rohamcsónakokra szálltak és evezőkkel a lehető leghalkabban közelítették meg a célterületet. A katonák által csak rocsónak becézett csónakokat biztonságos távolságban lehoronyozták, majd minden búvár bevette magát a vízbe. A parthoz közeledve félretették a légzőcsöveket, és oldalukra fordulva folytatták a kéz- és lábtempózást, hogy ezzel is halkabban ha-

ladhassanak. Ugyan a kiképzés verőfényes napsütésben zajlott, de ugyanezt a feladatot egy valós bevetésen az éjszaka leple alatt hajtották volna végre.

Először a felderítőcsoporthoz lépett a szárazföldre. Miután a tüzpárok biztosították a területet, a felderítők parancsnoka jelezte a még vízben várakozó társainak (a rombolócsoporthoz tartozóknak), hogy megkezdhetik feladatukat. Hiszen a part elfoglalása csak a küldetés első fele volt. A rombolók vízhatlan zsákokban taposóaknákat és gyalogsági áásokat hoztak magukkal, hogy a part mögött futó ellenséges járatvonalat alakítsák. Persze az ázás és a betemetés után számos részletre oda kell ilyenkor figyelni.

Például a lefektetett aknáknak közötti távolságra és arra, hogy eltüntessék a talajbolgatózás legapróbb nyomát is. A kimaradt földet szétszórják, a gondosan betemetett aknáknak fölül gyepetglákat helyeztek. Az így már érintetlennek tűnő területet mindkét csoport bűvárai tüzpáronként hagyták el, biztosítva egymás ismételt vízreszállását.

Az éves összevont gyakorláson túl, a két hét lehetőséget jelent minden bűvár számára, hogy osztályozó vizsgát tegyen, illetve megvédje a már megszerzett képesítését. A kezdő békaemberek a harmadosztályú minősítésért, idősebb társaik a másod- és első osztályúért szálltak ringbe. Az első osztályú felül már

Antal László alezredes

„csak” a mesterbűvár képesítés létezik, amellyel a Magyar Honvédségben egyedül a szentesi műszaki ezred merülője, Márton Róbert főtörzsőrmester bír. Ahogy Antal László alezredes, főnök-helyettes, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság Szárazföldi és Hadművelési Kiképzési Főnökség kiemelt főtisztje fogalmazott, mesterbűvárnak lenni annyi, mint mindent, mindig, mindenhol tudni. Még a legnehezebb és legátíthatatlanabb körülmények között is megoldással kell tudni élni, betartva minden elméleti és gyakorlati szabályzót.

JÚNIUSTÓL SZEPTEMBERIG TÖBB SZÁZ KATONA ÉS TÖBB MINT ÖTVEN PÁNCÉLOZOTT HARCJÁRMŰ FORDUL MEG SZENTES KÖRNYÉKÉN, A TISZA MENTÉN, AHOL AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG SZERVEZÉSÉBEN MÁR JAVÁBAN ZAJLIK A SZENTESI FOKOS 2014 KIKÉPZÉSI RENDEZVÉNYSOROZAT.

Szentesi Fokos 2014

ÁRRAL SZEMBEN

A hónapok során a katonák vízi kiképzési, átkelési, vezetési, valamint harcászati feladatokat gyakorolnak. Dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szárazföldi haderőnem főnöke elmondta: a június 16-án kezdődött gyakorlat célja, hogy a Magyar Honvédség katonái megfelelően felkészüljenek a folyóakadályokon történő átkelésre. Erre a feladatra kiválóan alkalmas a BTR-80-as, valamint PTSZ-M típusú közepes úszó szállítójármű. A szeptember 18-ig tartó felkészülés során a katonák nemcsak a folyóban való navigálást gyakorolják, hanem felkészülnek arra is, hogy csapaterőben, ellenséges körülmények között keljenek át a vízi akadályokon.

Kiss Szabolcs törzsőrmester, a 62. zászlóalj katonája, a gyakorlat után elmondta: Rajeróvel kellett átkelnem a túlpartra, s ott megszerveznem egy lesállást. A természetes fedezőket kihasználva, rögtönzött álcázással a csapat sikeresen rejte maradt, és precízen végrehajtotta feladatát. Maximálisan meg vagyok elégedve az embereimmel.

A dandártábornok hozzátette: ezzel a gyakorlatsorozattal a katonák megszerzik, illetve fenntartják azt a vízi jártasságot, amely nagyon fontos szerepet játszik az országvédelmi feladatok ellátásában, továbbá kiképzést kapnak a katasztrófaelhárítók elhárítására is.

Június közepétől két héten keresztül tartott a Bocsikai Kund 2014 elnevezésű gyakorlat, amely szerves része a kiképzési rendezvénysorozatnak. Itt a katonák a vízi vezetési, átkelési, valamint harcászati feladatokat gyakorolták. A kiképzés célja többek között az volt, hogy felkészítsék a vezetőket a különböző járművek vízi irányítására is. A gyakorlaton BTR-ekkel (páncélozott

TAPASZTALATCSERE

A CULP- (Cultural Understanding and Language Proficiency – kulturális megismerés és nyelvi fejlesztés) program keretében, a hódmezővásárhelyi laktnyában tartózkodó tíz amerikai hallgató is csatlakozott a kiképzéshez. Az amerikaiak három hétig voltak Magyarországon: miközben angol nyelvet tanítottak a magyar katonáknak, részt vettek a gyakorlat egyes mozzanataiban is.

szállító harcjármű) és PTSZ–M-ekkel (közepes úszó szállítójármű) keltek át a katonák a Tisza egyik szakaszán. Emellett mentési feladatokat is gyakoroltak: a folyó közepén „elromló” BTR-t mentették ki PTSZ–M-el. A sajtó munkatársainak is lehetőségük nyílt arra, hogy

rendelkezésükre álltak – a faanyagok mellett – a logisztika által biztosított használt hordók és foltozott gépjárműgumi-belső is. Ezekkel a megépítést követően másnap – hadműveleti idő szerint éjszaka – átkeltek a folyón, majd a találkozási ponton történő

TÁMOGATÓK

A kiképzésen részt vevő állomány a feladatokat megelőzően vízi jártassági ismereteket szerzett a Kurcán, emellett elméleti robbantási foglalkozásokat is tartottak számukra. A konkrét végrehajtást a hódmezővásárhelyi művelettámogató műszaki zászlóalj, valamint az MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj szakemberei is segítették.

beszálljanak a járművek egyikébe és kipróbálhassák, milyen érzés egy kétféltűvel a vízen utazni. A bátrabbak a belül sötét, szűk BTR-t választották, míg a kevésbé bevállalósak a PTSZ–M fedélzetről kísérhették figyelemmel az eseményeket. Deme László alezredes, az MH 5/62. lövészzászlóalj parancsnoka arról tájékoztatta a sajtó képviselőit, hogy szakaszaik feladatai ropant sokrétűek voltak.

–Megtanultuk számukra, hogy szükséges eszközök alkalmazásával keljenek át a Tiszán, majd az ellenség mélységében lévő műszaki zárrendszerre és akadályok felderítését végrehajtva, azok robbantással történő megsemmisítése után térjenek vissza összpontosítási körletükbe. A folyópartig menetet végrehajtó szakaszok elkészítették az ún. „erőszakos vízi átkeléshez” szükséges tutajokat, amelyekhez különböző, a folyóparton fellelhető anyagokat használtak. Munkájukat megkönnyítendő,

ÖSSZHADERŐNEMI SZEMLELET

Mint az a Szentesi Fokos 2014 eddig lezajlott eseményeiből is kiderült, a gyakorlatsorozatot úgy tervezték meg, hogy a folyóakadályokon történő átkelést, a túlparton lévő ellenség megsemmisítését a különböző fegyvernemek közösen hajtsák végre. Nem is lehet ez másként, hiszen a felderítők, a bűvárok, a műszakiak, a logisztikusok stb. közreműködése nélkül a lövészkatonák nem teljesíthetnék sikerrel küldetésüket. Ennek megfelelően például a Magyar Honvédség műszaki alegységei olyan hidak telepítését is gyakorolták/gyakorolják a Tiszán, amelyeknek akár nehéz technikai és harceszközök is „száraz lábbal” kelhetnek át a folyón.

újjászerveződés után útvonal-felderítést hajtottak végre a 15 kilométerre lévő járórbázisukig. A gyakorlat harmadik napjának hajnalán felderítették az ellenség műszaki akadályrendszerét és előkészítették azt a robbantáshoz. A harcászati mozzanat utolsó fázisában az utászokkal megerősített lövészkaszok az akadályok és műszaki zárak rombolása után visszatértek összpontosítási körletükbe.

A Bocsikai Kund gyakorlat záró mozzanatán aztán harctérre változott Szentestnél a Tisza. A katonáknak közönségük is akadt a parton: gyerekek és szüleik nézték végig, amint a bűvárok a vízből, a deszantosok motorcsónakról, a lövészek pedig úszó BTR-ről támadták a szemközti parton rejtőzködő „ellenséget”. A Szentesi Fokos részeként többek között hídepítő és víztisztító kiképzés vár még a katonákra: a júniusban kezdődött gyakorlaton szeptemberig csaknem 800 fő vesz részt.

Harci kutató-mentő gyakorlat Csobánkán

MENTENI A HARCMEZŐRŐL

EGY ÚJ KÉPESSÉG KIALAKÍTÁSA MINDIG IDŐ-IGÉNYES, LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE HALADÓ FOLYAMAT. FŐLEG, HA A HARCMEZŐ KÖZEPÉRE FORGÓSZÁRNYAKKAL ÉRKEZIK EZ A BIZONYOS KÉPESSÉG.

Egy csaknem háromszetendős képzésképzési program újabb, fontos lépcsője volt a nemrégiben Csobánkán megrendezett harci kutató-mentő gyakorlat. A feladat végrehajtása igazi szolnoki csapatmunka volt. A 3304-es oldalszámú Mi-8-as helikopter az MH 86. Szolnok Helikopterbázis szállítóhelikopter-zászlóaljától érkezett, a vele kommunikáló Bíró Károly főhadnagy előretolt repülésirányító csoport szakembere volt, míg az MH 25/88. Könyvű Vegyes Zászlóalj katonái a helikopter deszantteréből kiugorva indul-

tak a sebesült katonák kimentésére a szerencsére csak vaklőszerek sorozataitól hangos hegyvidéken.

HOVÁ LETT A HAJÓZÓ?

A gyakorlat forgatókönyve szerint a Csobánka környékén kialakult fegyveres konfliktus során a saját erők egy felderítő repülési feladatot végrehajtó L-159-es repülőgépet ellenséges légvédelmirakéta-találat érte. A repülőgép két hajózója katasztrofált, és a frontvonalak mögött ért földet, nem sokkal reggel kilenc

MAGYAR HONVÉD

MAGYAR HONVÉD

óra előtt. Természetesen azonnal megkezdődött a két egymástól is elszakadt, izolálódott személy kimentésének folyamata. A sikeres mentést azonban számos tényező nehezítette, amelyre már a tervezésnél is komoly figyelmet kellett fordítani. A kiemelést végző csapatra a kidolgozott forgatókönyv szerint magas fenyegetettségű, ellenséges érzelmű polgári lakosság, gyalogosan és járművel végrehajtott ellenséges járortevékenység, vállról indítható infravörös önirányítású légvédelmi rakéták, aknavetők, géppuskafészek vártak.

Ráadásul az idő is sürgetett: a gyakorlat során éppen az volt az egyik cél, hogy kiderüljön, nagyon rövid idő alatt milyen tervet tudnak kidolgozni és végrehajtani a katonák – gyakran a menet közben „becsempészett” nehezítésekkel megküzdve.

SIKER FÖLDÖN-ÉGEN

Kifejezetten eredményesnek minősítette a végrehajtottakat Virágos-Kis Sándor százados, az MH 25/88. Könyvű Vegyes Zászlóalj kiképzési részlegének részlegvezető-helyettese, egyben a csobánkai gyakorlat parancsnoka. Igaz, ezt rengeteg munka előzte meg, hiszen még 2013-ban érkezett meg az MH Összhaderőnemi Parancsnokságtól az a feladatszabás, amely az új képesség kialakítását elindította. Az ekkor kapott feladatnak megfelelően, a zászlóalj egy kiemelőcsoporthal vett részt egy franciaországi kiemelőgyakorlaton (Personal Recovery, PR), rengeteg tapasztalatot összegyűjtve. Ezt azután már számos hasonló felkérés követte, így természetes volt az, hogy az alakulat berkein belül kezdődött meg a képesség kialakítása, immár tudatos építők munkával. A május végi csobánkai gyakorlat ennek a folyamatnak volt egy újabb, fontos lépcsője.

Csobánkán a harcászati drillek ismétlése, illetve az újak begyakorlása mellett a hegyek (azaz a harcászati mentési feladatok hegyvidéki terepen történő végrehajtása) jelentettek újdonságot. A

umban az a háromhetes, kifejezetten erre a területre koncentráló őszi NATO-tanfolyam is, amelyen szintén részt vesznek majd a zászlóalj kijelölt katonái.

ÉGI NÉZŐPONT

A gyakorlaton kulcsfontosságú „mentőangyali” szerepet töltött be a 3304-es oldalszámú Mi-8-as helikopter. Piló-

vidéken folytatott tevékenység nem volt ismeretlen, sem a Csobánkán velük együttműködő katonák.

A tervezés, a végrehajtás, azaz a repülés során támaszkodhattak a szlovén hegyi kiképzés tapasztalataira, rutinjára, illetve a 25/88-as katonákkal már régóta meglévő remek munkakapcsolatra. Így nem meglepő, hogy professzionális módon sikerült megoldaniuk a számukra kijelölt feladatokat. Kihívást igazából a környezet, azaz a lejtős terep, a magas fű, a hegyek mellett uralkodó helyi szélviszonyok jelentettek.

Kihívásban azért Bíró Károly főhadnagynak, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis előretolt repülésirányító csoportja (ERICs) tisztjének is volt része. A gyakorlat „igazi” Mi-8-as szállítóhelikoptere mellett a feladat forgatókönyve szerint az akcióban szerepelt egy harcihelikopter-géppár és négy JAS-39EBS HU Gripen vadászbombázó repülőgép is, amelyek a kimentés során biztosították az ilyen feladatoknál szó szerint létfontosságú közeli légi támogatást. A helikopter hajózóival és a képzeletbeli pi-

lótákkal folyamatosan kellett tartani a kapcsolatot, alkalmazkodva a földön kialakult helyzet változásaihoz. Így például egy, a kiemelőcsoporthoz fenyegető géppuskafészek semlegesítésére kiváló eszköz a Gripenek precíziós bombafegyverzete.

A csobánkai gyakorlaton végzett feladat a főhadnagy számára sem volt már ismeretlen, hiszen a harci kutató-mentő műveletek végrehajtása során mindig számítani lehet többféle forgó- és merevszárnyas (közöttük akár távolról irányított) támogató légi jármű egyidejű bevetésére. A gépek biztonságos elkülönítéséről is az előretolt légi irányítóknak kell gondoskodnia. A főhadnagy szerint volt szakmai haszna is a csobánkai gyakorlatnak, hiszen a közös munkának köszönhetően immár pontosan tudja azt is, hogy milyen eszközökre, tárgyakra van szüksége a feladat végrehajtásához, s ezeket hogyan helyezze el magán úgy, hogy mind a mozgása, mind a harc képessége maximális maradjon.

KIBESZÉLŐ

A feladat végrehajtását követte a kiértékelés, amelynek alaposságát jellemzi, hogy szinte ugyanannyi időt vett igénybe, mint maga a végrehajtás. A megbeszélés, értékelés során lépésről lépésre, szakterületről szakterületre haladtak a résztvevők. A tapasztalatok levonása, a hibák közös megbeszélése, a jól sikerült pontok felmutatása nem rang- és besorolásfüggő. Ugyanis egy, a bokrok között elbújt ellenséges, géppuskával felszerelt terepjáró észre nem vétele valós harc helyzetben akár a feladat meghívásulását is okozhatja.

gyakorlaton részt vett szállítóhelikopterrel komplex harcászati feladatokat, harci mentést, valamint izolált személyek kimentését is el lehetett végezni. A mentés lehet gyors, és egyben látványos is; ehhez azonban külső segítségre volt szükség. A Zrínyi Kft. katonai filmstúdiójának kamerái, fényképezőgépei nemcsak végigkövették a gyakorlat földi és légi mozzanatait, de rövid eligazítás után az egyik sebesült, kimenten-

dő személy (nem mindig hálás) szerepét Zakar Ádám, a „Célkeresztben” című magazin műsorvezetője kapta meg. A szó szoros értelmében testközelből követett gyakorlatról készült filmet a <http://www.honvedelem.hu/celkeresztben> weboldalon lehet megnézni.

A zászlóalj katonáira, a feladatot megtervező és végrehajtó (itt Keselyű 08 és Sóllyom 08 nevet kapott) kiemelőcsoporthoz tagjaira nem vár hosszú pihenés.

Annál inkább újabb utazás, hiszen júniusban, Törökországban vesznek majd részt egy nemzetközi harci kutató-mentő gyakorlaton, egy kiemelőcsoporthal. Összel itthon folytatódik majd a munka, hiszen szeptemberben két csoport mutathatja be majd mindazt, amit a harci kutatás-mentés területén eddig itthon és a külföldi gyakorlatok során a zászlóalj megtanult és begyakorolt. A további tapasztalatgyűjtést segíti Belgi-

tája, Bógyi Zsolt őrnagy, a szállítóhelikopter-zászlóalj első rajának parancsnoka nem panaszkodott, amikor a hajó-zók számára is sűrű napot érték. Harccsoportok kirakása, és a feladat végén kiemelés, sebesültek kimentése, repülés magas fenyegetettségű terület felett – nem unatkoztak a levegőben sem. Számukra is új feladat az új képesség kialakítása. Igaz, a szlovéniai magashegyi kiképzéseket követően sem a hely-

Expal M-08 Combi

HATÁSOS HATVANAS

A MAGYAR HONVÉDSÉG ÉS ELŐDJE, A MAGYAR NÉPHADSEREG ÉVTIZEDEK ÓTA ALKALMAZZA A JÓL BEVÁLT, SZOVJET EREDETŰ 37M 82 MM-ES AKNAVETŐKET. MELLETTÜK LÉPETT HADRENDBE A KISEBB, 60 MILLIMÉTER ŪRMÉRETŰ EXPAL M-08 COMBI.

Még hozzá egyenesen Spanyolországból, az Expal cégtől, mely a 60–120 mm közötti ūrméretű aknavetők fejlesztése és gyártása területén világszerte ismert cégnek számít. A legkisebb, változattól függően 0,65 vagy 1 méter hosszúságú csővel szerelt Expal M-08 Combi 3800 vagy 4900 méteres lőtávolsággal rendelkezik. Elméleti tűzgyorsasága jól képzett kezelőkkel 35 lövés percenként. A kisebb ūrméret kisebb tömeggel is jár: a rövidebb csőhosszú aknavető 14,5, míg a hosszabb változat 18,85 kilogramm tömegű, így könnyen hordozható akár hátán, akár helikopteren, harcjárműben. A lőszer

között megtalálható az M-AE-86 repesz-, a kőképző, a világitó és a gyakorlógránát.

Szintén a gyorsaságot és a pontosságot segíti az aknavetőhöz használható (a Magyar Honvédségnél nem rendszeresített) TECHFIRE tűzvezető rendszer.

Ez az egyes aknavetők vagy ūtegek löveleit képes gyorsan és hatékonyan meghatározni, legyen szó közvetlen vagy megosztott tűztámogatási feladatról. Az alaprendeltetésnek megfelelően ez egy kézben tartható, alaposan megerősített por- és vízálló tenyérszámítógép, amelyet a katonák könnyen tudnak kezelni, és a máhmerelvényben vagy a hátizsákban hordozni.

Az aknavető és az M-AE-86 repeszgránát csapatpróbájára 2011 első felében került sor. A szakemberek sikeresnek ítélték a csapatpróbát, így Hende Csaba honvédelmi miniszter, a Rendszeresítési Bizottság javaslatának figyelembevételével, az 1/2013. (HK 2.) HM-határozattal elrendelte az aknavető és lőszerének rendszeresítését.

GYAKORLATI TAPASZTALATOK

A 60 mm-es aknavető beszerzésével kapcsolatos csapatgyakorlat végrehajtásának feladatát Kázmér László főhadnagy, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár tűztámogató tisztje kapta meg. A magyar igényeknek megfelelően kialakított aknavető elnyerte a szakember tetszését: generációs különbségek tapasztalhatók a jelenleg is rendszerben álló 37M 82 mm-es aknavetőhöz képest. Nagyobb lőtávolság, jóval kisebb tömeg, a 60 milliméteres ūrméretű gránátok ellenére hasonló repeshatás jellemzi a fegyvert. Az aknavető maximális lőtávolsága a hagyományos, villáállványos üzem módban 3800 méter (a 82 mm-es

aknavető 3040 méter), míg deszant üzemmódban 1970 méter.

Eltérően több más ország 60 mm-es aknavetőjétől, nálunk az aknavető olyan optikai irányzóműszert (MUM 706) kapott, amellyel villaállványos üzemmódban megosztott irányzást tűzfeladatokat lehet lőni, azaz olyan célok is támadhatók, amelyeket az aknavető irányzója nem lát. (Más hadseregekben többnyire egyszerűbb irányzékkel látják el a 60 mm-es aknavetőket.)

A megrendelésnél fontos volt, hogy a fegyver megfeleljen a könnyűlövész-doktrína elvárásainak is. Így a kis tömegű (tűzkészen 18,63, hordkeretbe helyezve kevesebb, mint 20 kilogramm) aknavető gyalogosan, a katona hátán is bárhova elvihető. (A 82 mm-es aknavető tűzkészen 56 kilogramm tömegű.)

Ehhez az aknavetőhöz rendszeresíthetők egy hordkeret, amelyben a katona hátára veheti az eszközt. Így egyetlen katona is képes elvinni az aknavetőt, miközben a gépkarabélyát is a kezében tartja, és azzal tüzelni is képes. A generációs ugrás leginkább az aknagránátoknál figyelhető meg. Azok biztonságos szállítását és tárolását korszerű műanyag

védőburkolat teszi lehetővé. A részben gyalogosan végrehajtható harctevékenység, mint felhasználói igény megjelenése miatt a gyártó a löszereket egyesével műanyag dobozba csomagolta, amelyek légmentes lezárásáról gumi tömítőgyűrűs, menetes fedél gondoskodik. Ezt még egy vastag szigetelőszalag is fedi.

Ennek megfelelően nemcsak az aknavetőraj katonáinak hátizsákjaiban (8-9 gránát/zsák) elhelyezett gránátokkal lehet számolni, hanem a lövészszakasz vagy -század minden katonája is 1-3 gránátot képes szállítani a harcfelelő helyszínére. Minden gránátot a maximális lőtávolságot eredményező öt hajtótöltettel látták el a gyártók. Ha ennél rövidebb lőtávolságra van szükség, gyorsan és egyszerűen leszerelhetők a felesleges hajtótöltetek a műanyag tokból kivett gránátból.

GYORS REAGÁLÁS

A mai modern hadviselésben rendkívül fontos egy aknavetőnél az, hogy képes legyen körtüzelésre – jegyezte meg Kázmér László. Már nem csak előre lövünk: az aszimmetrikus hadviselésben a minket körülvevő tér bármelyik irányából érhet tüzcsapás, így nekünk is minden irányba gyorsan kell tudnunk reagálni. A 60 mm-es aknavető talplemeze forgóperselyes, így a csövet körbe lehet fordítani azon. Ennek megfelelően már nem közel 90 fokos szöget zár be a csövel, így nem is kell a talajba beásni, mint ahogyan az a 82 mm-es aknavetőnél szükséges.

Villámgyorsan reagál az M-AE-86 repeszgránát is, amelynek nagyon érzékeny a pillanatgyújtója, így az élesítés és a kilövés után gyakorlatilag egy fázison is elműködik. Élőerő ellen rendkívül hatásos a gránát, mert a repeszeket kifejezetten felfelé és oldalra szórja szét. Gyakorlati tapasztalat, hogy fűnyírásra nem alkalmas – tette hozzá tréfásan a főhadnagy.

MESSZEBBRE VAGY GYORSABBAN?

A két felhasználási módban természetesen a lőtávolságon kívül eltérő a tűzgyorsaság is. A deszant üzemmódban használt aknavetőnek harchoz tételi ideje nincsen, kezelése nagyon egyszerű, pillanatok alatt megtanulható. Csupán vízszintezni kell és attól kezdve tűzkész az aknavető – mindehhez alig 10–12 másodpercre van szükség. Igaz, ezt az irányzással együtt minden lövés előtt meg kell ismételni, így a tűzgyorsaság kisebb.

A villaállványos üzemmódban viszont nagy tűzgyorsaságot lehet elérni. Bár az előkészület, az irányzás 60-90 másodpercet vesz igénybe, de utána a stabil villaállványos rendszer miatt a tűzgyorsaság 12–16 lövés is lehet percenként, a cső hőkárosodása nélkül. A villaállvány alkalmazása esetén természetes távolság is pontos. Még Kázmér László főhadnagyt is meglepte, hogy a deszant változattal is lehet 4-500 méterre pontosan lőni. Előfordult, hogy egy tapasztalt irányzó ilyen távolságon egy fát is képes eltalálni.

MEGNYITOTTUNK: shop.hmzrinyi.hu

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPES ÉS KÖNYVLEADERES
KÖZNEVELÉSI ÉS SZAKKÖZNEVELÉSI KIADÓ

Zrínyi Kiadó - HM Zrínyi Nonprofit Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B.
Nyitva tartás:
hétfő - péntek 8.00 - 15.30.
Győr Edina
Tel. 06 1 459 5373; 06 30 578 1048
E-mail: gyoredina@armedia.hu,
Magyar Renáta
Tel.: 06 1 459 5319; 06 30 632 7605
E-mail: magyarrenata@armedia.hu

Mindenki támadni akart

Kitchener hadügyminiszter az expedíciós erőt tekintette a felállítandó többmillió brit hadsereg magjának.

EMBER TERVEZ...

AMÍG A NAGYHATALMAK POLITIKAI VEZETŐI ÉS DIPLOMATÁI MEGKÖTÖTTÉK A SZÖVETSÉGI RENDSZEREKET KIALAKÍTÓ SZERZŐDÉSEKET, A STRATÉGÁK SEM TÉTLENKEDTEK, S KIDOLGOZTÁK HADÁSZATI KONCEPCIÓIKAT. EZEK AZONBAN GYAKRAN NÉLKÜLÖZTÉK A REALITÁSOKAT: ALAPVETŐEN TÁMADÓ HADMŰVELETBEN GONDOLKODTAK, A VÉDELEMRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÜLÉST PEDIG SZINTE TELJESEN ELHANYAGOLTÁK.

Az 1914-ben érvényben lévő német hadászati koncepció alapját Alfred von Schlieffen dolgozta ki a vezérkar főnökeként eltöltött évei során, azaz 1891–1905 között. Németország az 1890-es években új politikai célkitűzéseket fogalmazott meg: kontinentális hegemóniára és világbirodalmi rangra tört, ennek érdekében pedig a legfőbb riválisnak tekintett Franciaországot, mint önálló hatalmi tényezőt likvidálni akarta. Schlieffennek tehát a francia hadsereg megsemmisítését célzó hadászati koncepcióval kellett előállnia.

KERÜLŐ ÚTON

Mivel az erődökkel teletűzdelt francia–német határ elleni támadás nem jöhetett szóba, a vezérkari főnök a Hollandia déli sarkát, továbbá Belgiumot és Luxemburgot érintő hatalmas ívű átkarolás mellett döntött. Ebben az akcióban – amelynek részleteit 1905-ben papírra vetett memorandumában foglalta

össze – ráadásul szinte a teljes német haderőt bevetette volna. Noha számolt Oroszország fellépésével, Schlieffen lényegében egyfrontos háborúra készült, ami az egyébként szerfölt merész és kockázatos hadászati koncepció végleges formába öntésekor korántsem volt a valóságtól elrugaskodott elképzelés. A cári birodalmat ugyanis éppen a japánokkal vívott háború, majd a forradalom kötötte le, ezért nem tűnt valószínűnek, hogy kiségheti francia szövetségését. Ha erre mégis sor kerülne, az Osztrák–Magyar Monarchia hadereje egymaga is képes hosszú időre lekötöni az oroszokat – vélte a német politikai és katonai vezetése. A franciák Angliától sem számíthattak hatékony támogatásra, hiszen a szigetországnak ekkor még sem terve, sem megfelelő szárazföldi hadereje nem volt a kontinentális háborúhoz.

1905 után azonban megváltoztak a viszonyok: a Japántól elszenvedett vereséget követően Oroszország figyelme

ismét Európa felé fordult, és a németek biztosra vehették, hogy amint háborúba kezdenek a franciákkal, megérkezik a cári hadüzenet Berlinbe. A velük szövetséges Monarchia pedig egymaga ke-

MAGYAR HONVÉD

vés lett volna a teljesen mozgósított orosz hadsereg ellen. Franciaország is nagyobb erőt állíthatott a német támadás útjába, egyfelől a háborúra történő készülődés felpörgetéséből adódóan, másfelől pedig azért, mert miután rendezték viszonyukat, nem kellett tartaniuk Olaszország fellépésétől, így a délkeleti határ védelmére szánt csapatokat is átcsoportosíthatták északra. Mindennek tetejébe a németeknek számolniuk kellett az időközben felállított brit expedíciós erő megjelenésével is.

APRÓ VÁLTOZTATÁSOK

Mindezek fényében az új vezérkari főnök, az ifjabb Helmuth von Moltke a schlieffeni koncepció teljes átalakítását sem tartotta elképzelhetőnek. Fontolóra vette egyebek mellett azt, hogy a jól védhető, és az orosz–német határnál lényegesen rövidebb francia–német határon védelemre rendezkedik be, miközben a cári birodalom ellen folytat támadó háborút, közösen az Osztrák–Magyar Monarchiával. Ez az elképzelése azonban elbukott, már csak azért is, mert a politikai vezetés által megszabott követelmény Franciaország likvidálása volt. Ennek megfelelően 1913-ra továbbra is csak egyetlen, a Schlieffen-terven alapuló hadászati koncepciója volt a német vezérkarnak. Molt-

kénéll ugyanakkor az időtényező döntő szerepet kapott: az orosz hadsereg mozgósításának befejeződéséig le kell győzni a franciákat, ellenkező esetben elkerülhetetlen lesz a kétfrontos háború. Berlinben úgy számoltak, nyugaton hat hetük lesz a diadal kivívására.

Figyelembe véve a megváltozott viszonyokat, a vezérkari főnök nem akarta teljesen védtelenül hagyni Németország keleti határait, ezért egy hadsereget Kelet-Poroszországban összpontosított. A jóval nagyobb francia erőkoncentráció miatt pedig egy helyett két hadsereggel tervezte védeni a francia–német határt. Mindezzel ugyanakkor meggyengítette az átkaroló hadműveletet végrehajtó jobb szárnyat, amelyet így már csak öt hadsereg alkotott, a schlieffeni hétéll szemben. Moltke még egy fontos változtatást eszközölt: elsősorban politikai megfontolásokból ejtette a holland területen történő áthaladás tervét.

REVÁNSRA KÉSZÜLVE

A francia hadászati koncepció központi eleme – kevésbé meglepő módon – az 1870–71-ben megvívott háború során elvesztett Elzász és Lotaringia visszaszerzését célzó támadó hadművelet volt. A francia vezérkar idejekorán tudomást szerzett a schlieffeni koncepcióról, de

hadászati tervük lényegében ez mit sem változtatott. Sőt, annak támadó jellege még markánsabb lett: a két tartomány visszahódításán túl immár a Rajnáig történő előretörés lett a cél. Mindezt az úgynevezett XVI. tervben fektették le: a Lotaringiában megindítandó hatalmas frontális támadással párhuzamosan egy viszonylag kisebb létszámú erő a belga és az elzászi határon feltartja a németeket. E koncepcióban fontos szerep jutott az orosz szövetségeseznek is, nekik ugyanis a lehető leghamarabb akcióba kellett lendülniük keleten, hogy ezzel a kezdetektől fogva kétfrontos háborúra kényserítsék a német hadsereget.

A XVI. tervnek azonban akadt egy rendkívül súlyos hibája: jelentősen alábecsülte az átkaroló német jobb szárny erejét és ívét. Ezt 1911 körül szóvá is tette a haderő néhány prominens képviselője, elsősorban Victor Michel tábornok, a hadügyminiszter irányításával működő legfelsőbb haditanács elnökhelyettese, háború esetén a francia sereg kiszemelt főparancsnoka. Ő azt javasolta, hogy Belgium közepe táján, az észak–dél irányban futó Antwerpen–Namur–Verdun vonalon védelemre rendezkedjenek be – közösen a belga és az angol hadsereggel – mintegy egymillió katonával. Michel felvetését azonban nem támogatták, sőt, őt magát is elmozdították posztjáról. Ellenfelei leginkább a koncepció defenzív jellegét kifogásolták. Ez ugyanis véleményük szerint idegen a francia katonától, aki – mint mondták – csakis a támadó harcmodort alkalmazhatja.

Mindezonáltal a védelemre történő berendezkedés ellenzői is indokoltan tartották a XVI. terv módosítását. 1913 májusára megszületett tehát a XVII. terv, amely szintén a Rajna vonalát jelölte meg előrendő célként. Az új koncepció mindössze annyiban tért el az előzótól, hogy nem szabta meg pontosan a támadás helyét, hanem a német felvonulást figyelembe véve több lehetőséget vett számításba. Emellett szerves része maradt az oroszok mielőbbi bevonása a háborúba: a két hadsereg vezérkara közötti megállapodás értelmében a mozgósítást követő tizenötödik napon a cári erőknek meg kell támadniuk Németországot.

A XVII. terv ugyanakkor még mindig nem kezelte a súlyának megfelelően a német jobb szárny jelentette veszélyt. További gondot jelentett, hogy a franciák lotaringiai támadó erejét túl- az ot-

A németek támadási terve. Ellentétben Schlieffennel, Moltke már csak öt hadsereg bevetésével kívánta végrehajtani az átkaroló hadműveletet.

MAGYAR HONVÉD

tani német védelmet pedig alulértékelt. E hadászati koncepció tehát magában hordozta a totális vereség lehetőségét, amit csak akkor lehetett volna elkerülni, ha a hadvezetés időben felismeri a reális helyzetet, s ennek megfelelően gyorsan végrehajtja a szükséges átcsoportosítást. A XVII. tervvel szemben Michel elképzelése a valós erőviszonyokat figyelembe véve született, s ha a stratégiák annak szellemében cselekedtek, sem Észak-Franciaország, sem pedig Belgium jelentős része nem kerül német kézre, s az agresszor állam gazdasági potenciálja nem erősödik az említett területekkel. Lehet, hogy a háború ebben az esetben is évekig tart, de azt az antant lényegesen előnyösebb pozícióból vívhatta volna meg.

KITCHENER A JÖVŐBE LÁT

S ha már a háború várható időtartamánál tartunk: valamennyi hadviselő ország politikai és katonai potentájtát figyelembe véve az angol Horatio Herbert Kitchener – akit az első világháború kitörésekor nevezett ki hadügyminiszterré Asquith miniszterelnök – vélt úgy, hogy a fegyveres harc évekig el fog húzódní, így Nagy-Britanniának fel kell állítania egy többmillió hadsereget. Ennek ekkor már megvolt a magva: a kontinentális hadműveletekre szánt, hat gyalogos- és egy lovashadosztályból álló 150 000 fős expedíciós erő, melyet Kitchener semmiképpen sem akart kitenni a megsemmisítés veszélyének az első összecsapásban. A hadügyminiszter – a francia Michel tábornokhoz hasonlóan – tisztában volt a támadó német jobb szárny jelentette veszéllyel, így azzal is, hogy az átkarolás íve nagyobb lesz a vártnál. Éppen ezért az antant-erők tervezettnél jóval hátrább történő koncentrációját javasolta, elkerülendő a hátbatámadás lehetőségét. Javaslatait azonban nem fogadták el.

Mint látható, Franciaország a kontinentális háborúban nem számíthatott jelentős létszámú angol csapatokra, ezt azonban jócskán ellensúlyozhatta másik szövetségese, Oroszország, amely valamennyi hatalom közül a legnagyobb, közel 1,5 millió békeleltámasz haderőt tartott fenn; ez a szám a mozgósítás után 4,5 millióra nőtt. A viszonylag fejletlen vasúthálózat miatt ugyanakkor a mozgósítás, az átcsoportosítás és az utánpótlás biztosítása is nehézségekbe ütközött.

Kitchener hadba hívó üzenete.

Oroszország két, egymástól markánsan eltérő hadászati tervvel rendelkezett. Ha Németország nyugaton, azaz Franciaországgal szemben lép fel nagyobb erővel, akkor az „A terv” lép életbe. Ennek értelmében a kelet-poroszországi német területek ellen két, míg az Osztrák–Magyar Monarchia ellen négy hadsereg lendül támadásba anélkül, hogy megvárná a teljes mozgósítás befejeződését. Az orosz katonai vezetés ugyanakkor számolt annak lehetőségével is, hogy a németek ellenük vetik be főerőiket. Ekkor – a „G tervnek” megfelelően – Németországgal és a Monar-

chiával egyaránt 3–3 hadseregük száll szembe: védelemben vonulnak egészen addig, amíg a teljes mozgósítás eredményeként nem alakul ki orosz erőfölény. Ekkor átmennek támadásba.

Az „A terv” esetén kulcsfontossággal bírt a gyorsaság, két okból is: egyfelől a francia szövetséges megsegítése miatt, másfelől azért, mert a sikerre csak addig mutatkozna esély, amíg a német hadsereg túlnyomó része a nyugati fronton van lekötve. A már említett probléma, azaz a vasúti hálózat fejletlenségének következményeképpen ugyanis az orosz hadvezetés nem tudná gyorsan fel-

A francia katonától idegen a defenzív hadviselés, s csakis a támadó harcmodort alkalmazhatja – vélte az ország hadvezetése.

sorakoztatni a támadáshoz szükséges létszámú erőt. Mindezek fényében két lehetőség közül választhattak: elhalsztják a támadást, vagy megindítják azt a hadseregek teljes felvonulása, illetve az utánpótlási vonalak megfelelő kiépítése előtt. Végül az utóbbi mellett döntöttek. A tervek szerint már a mozgósítás tizenötödik napján akcióba lendült volna Kelet-Poroszországban az 1. és a 2. hadsereg, a mozgósítás harmincadik napján pedig Galíciában a 3., a 4., az 5. és a 8. hadsereg.

KÖNNYŰ GYŐZELEMBEN BÍZVA

A hadászati tervek kidolgozásakor az Osztrák–Magyar Monarchia is több, szám szerint három eshetőséggel számolt: a Szerbia és Montenegró elleni háborúval, az Oroszország elleni, Németországgal közösen megvívandó há-

borúval, továbbá az említett két fegyveres konfliktus egyidejűségével.

Mindezzel összhangban elkülönítették a kizárólag az oroszok ellen bevetendő haderőt (1., 3., 4. hadsereg), amelyet nem is mozgósítottak volna, ha csak Szerbia és Montenegró ellen kell háborúzni. A déli szomszédokkal megvívandó harc ugyanis az 5. és a 6. hadseregre várt. A 2. hadsereg volt az, amelynek minden hadászati terv szerepet szánt. Ha csak Szerbia és Montenegró az ellenfél, akkor ez az erő az 5. és a 6. hadsereggel együtt kezd támadásba. A másik két lehetőség esetén Oroszországgal szemben vetik be, de csak az 1., a 3. és a 4. hadsereg után, mivel a vagonok száma és az északkeletre futó vasúti vonalak áteresztőképessége nem tette volna lehetővé a négy hadsereg egyidejű szállítását.

A Monarchia 1914. július 28-án csak

Szerbiával került hadállapotba (a dunai flottilla már másnap lötte is Belgrádot), melynek nyomán az 5. és a 6. mellett a 2. hadsereg délre szállítása is megkezdődött. Igen ám, de néhány nappal később Ausztria–Magyarország már Oroszországgal is hadban állt, tehát a 2. hadsereg ekkor már az északkeleti határnál lett volna szükség. Mint ahogy arra utaltunk, a cári birodalom elleni háborúban a Monarchia számított Németország támogatására, az együttműködés részleteit azonban nem dolgozták ki. Ez pedig lehetőséget adott Franz Conrad von Hötzendorf osztrák–magyar vezérkari főnöknek arra, hogy az eredeti tervek felülírva az Oroszország elleni felvonulás ideje alatt csapást mérjen Szerbiára.

Éppen ezért az 1., a 3. és a 4. hadsereg mellett a 2. hadseregnek csak egy hadtestét vezényelte északkeletre, míg a másik hármát – továbbá az 5. és a 6. hadsereget – délen vetette be. E döntése két okkal magyarázható: a remélt gyors sikerrel egyrészt a soknemzetiségű hadserege harci szellemét kívánta feltüzélni, másrészt a Monarchia ingadozó – bár egyelőre semleges – szomszédjait, Olaszországot és Romániát akarta visszatartani az antant oldalán történő hadba lépéstől. Alábecsülte azonban a szerbek katonai erejét, így a várt könnyű győzelem elmaradt.

A szerb haderő képességeit csúnyán alábecsülte a Monarchia katonai vezetése.

PATARA

EMLÉKEZNEK MÉG AZ EGRI CSILLAGOK CÍMŰ KÖNYVBEN – ILLETVE A FILMBEN – ARRA A JELENETRE, AMIKOR BORNEMISSZA GERGELY HADNAGY TALÁLMÁNYA, A GYÚLÉKONY ANYAGGAL MEGTÖLTÖTT, SZUROKFÁKLYÁKKAL ÉS TŰZFEGYVEREKSEL TELERAKOTT TÜZES KERÉK MEGFUTAMÍTJA A VÁRAT OSTROMLÓ TÖRÖKÖKET? NOS, ÉVEKKEL KÉSŐBB, EGÉSZEN PONTOSAN 1597-BEN, EGY MÁSIK „TÜZES TALÁLMÁNY” IS GYŐZELEMHEZ SEGÍTETTE A TÖRÖK ELLEN HARCOLÓ KERESZTÉNY SEREGEKET.

A 16. század végére a török hódítások egyre nagyobb területet szakítottak ki Magyarországból, Tatra az állandó magyar–török harcok színterévé vált. Az egyik legnevezetesebb ostrom 1597. május 23-án zajlott le, amikor is a gróf Pálffy Miklós komáromi várkapitány által vezetett sereg csellel visszafoglalta a várat a törököktől. Az ostrom során egy különleges haditechnikai újítást, egy petárdaként is emlegetett fegyvert vetettek be. Ez volt a patara, amivel berobbantották a várkaput, és ami végül a győzelemhez vezetett.

A „tüzes találmány” egyszerű elven működött: egy harang alakú, vastag falú bronzötvényt lóporral töltöttek meg,

majd egy meghatározott méretű és vastagságú falpra rögzítették – kapcsok, illetve csavarok segítségével. Ezután az egész szerkezetet felakasztották arra a kapura (a tatái ostrom esetében a várkapura), amit be akartak robbantani. A tölten felrobbanása során keletkező nyomás a falat szó szerint keresztülölte a kapudeszakákon, megnyitva az utat a támadók előtt.

A tatái vár 1597. évi ostrománál történt események felidézésének ötlete 2008-ban pattant ki néhány hagyományőrző fejéből. A Pálffy Kompania Hagyományőrző Közösség – egy rendezvényszervező céggel közösen – abban az évben szervezte meg először a Tatai Patara Török Kori Történelmi Fesztivált, azaz egy egyedülálló kulturális, helytörténelmi és idegenforgalmi jelentőségű bió rendezvényt. Már az első alkalommal bebizonyosodott, hogy a közönség „vevő” a 16–17. századot idéző hagyományőrzők bemutatására; a vártnál jóval többen látogattak el a várhoz és az Öreg-tó partjára. Az érdeklődők száma aztán évről évre növekedett: az idei, május utolsó hétvégéjén immár hetedik alkalommal megrendezett fesztiválra több mint húszezren voltak kíváncsiak.

A fesztivál legnagyobb látványossága idén is a rondella elleni létrás roham, illetve a várakokban lezajlott kézitusa felelevenítése volt, amit minden esztendőben újra és újra eljátszanak a hagyományőrzők. Az eseményeket hadtörténelmes kommentálásával ismerhették meg a nézők; többek között dr. Négyesi Lajos alezredes, a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum munkatársa, a korszak elismert

kutatója magyarázta a várakokban és a bástyán lezajlott történelmeseket. Csak a történelmi hűség kedvéért: az első támadást öldöklő küzdelem árán – ahogy azt a bemutatón láthattuk is – még visszaverték a török várvédők, másnap viszont a patara segítségével sikerült berobbantani a várkaput, és elfoglalni a várat.

A tatái fesztiválra már az első alkalommal is több külföldi hagyományőrző csoport érkezett, a hetedik fesztiválra viszont korábban soha nem látott számú török kori hagyományőrző regisztrált. Idén a magyarok mellett szlovák, cseh, lengyel, német, belga, orosz, sőt finn hagyományőrző csoportok vettek részt a háromnapos rendezvényen. Az ostromban való aktív részvételük mellett természetesen saját, látványos bemutatóikkal is szórakoztatták a közönséget.

Két éve már, hogy nemcsak a múlt, hanem a jelen katonái is jelen vannak a Patarán. A tatái MH 25. Klapka György Lövészdandár állománya technikai be-

mutatóval, az MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központ szakemberei az Afganisztánban használt hagyományos ruhákat és hétköznapi használati tárgyakat bemutató afgán-sátorral, a Komárom-Esztergom megyei katonai igazgatási és érdekvédelmi iroda munkatársai pedig a katonai szolgálatról szóló tájékoztatókkal vonták magukra az érdeklődők figyelmét. Mint tavaly, az idén is a hagyományos Tatai Regionális Katonazenekari Fesztivál nyitotta meg hivatalosan a háromnapos rendezvényt.

A pikák és a harcokcsik, a muskéták, a gépkarabélyok és a rézfúvósok idén is jól elfértek egymás mellett egy fesztiválon, ahol tökéletesen keveredett egymással a múlt és a jelen. A Tatai Patara az elmúlt hét évben Európa egyik legnagyobb, a 16–17. századot idéző hagyományőrző fesztiváljává nőtte ki magát.

NAGY UTAZÁS

NEM VOLT KÖNNYŰ DOLGA ANNAK A NYOLCSZÁZ VETERÁNNAK, AKIK 2014. JÚNIUS ELEJÉN MÁSODSZOR IS VÁLLALKOZTAK A NAGY UTAZÁSRA, VISSZATÉRNI A NORMANDIAI TENGERPARRA, IFJÚKORI HARCAIK SZÍNHELYÉRE. SOK MINDENT KELLETT BECSOMAGOLNI AZ ÚTIBŐRÖNDBE, HISZEN AZ EGYENRUHÁK, UGRÓBAKANCSON, KITŰNTETÉSEK MELLÉ 1944 NYARÁNAK DICSŐSÉGES ÉS TRAGIKUS EMLÉKEIT IS MAGUKKAL KELLETT VINNIÜK. A SOHA MEG NEM ÖREGEDŐ BAJTÁRSÁK FOTÓIT, AKIKET HIÁBA VÁRTAK VISSZA A KANADAI, AMERIKAI, ANGLIAI KISVÁROSOKBA. A MAGYAR HONVÉD STÁBJA A PARTRASZÁLLÁS 70. ÉVFORDULÓJÁN A VETERÁNOKKAL EGYÜTT A HELYSZÍNEEN EMLÉKEZETT A HŐSÖKRE ÉS AZ ÁLDOZATOKRA.

KÖSZÖNET A HŐSÖKNEK

A Colleville-sur-Mare-i amerikai temető emlékművének üzenete még soha nem volt ilyen aktuális, az égbe nyúló bronzalak az amerikai ifjúság lelkét szimbolizálja. Az emelvényen a francia és az amerikai elnök mögött ötven veterán. A legfiatalabb 88 éves, a rangidős 94. A köszöntőbeszéd után Barack Obama, felrúgva a protokolláris rendet, minden veteránnal személyesen fogott kezét, átnyújtva valami emberit a politika rideg játékszabályain túl. Az unokák generációjának köszönetét a csillogó szemű egykori ejtóernyősöknek, tengerészeknek, harcokocsizóknak.

MINDHALÁIG KATONA

A 90 évesek számára már nem az a kérdés, hogy fáj-e valamelyik testrészünk, hanem az, hogy mennyire. A „fiatalosabbakon” csak a fáradtság jelei látszottak a ceremóniák során, de a kerekesszékbe kényszerültek számára még nehezebb próbatétel volt a részvétel. De ha a test erőtlén, a lélek erős – tartja a mondás, és bizony, amikor felhangzottak a himnuszok a kerekesszékek is felállva emelték tisztelgésre a kezüket.

Az amerikai elnök – a szokásokhoz híven – két helikopterrel érkezett, természetesen csak az egyikben ült kísérelével, a másik csak megtévesztésre szolgál. A temető fái mögött leereszkedő forgószárnyas mellé a Fehér Ház sajtósai azonnal egy mini stúdiót telepítettek, ahol az ünnepséget követően a fehér márványkeresztet előtt elkészíthetett az évforduló „üzeneteit” összegző – személyes hangvételi – interjú. És mi sem bizonyítja jobban, hogy az élet egy pillanatra sem áll meg, az elnöki stáb legfontosabb tagja, a „fekete táskás” ember mindenhol követte főnökét. Hátha szükség lenne a kódokra...

KATONAGENERÁCIÓK

Mivel a 70. évfordulás ünnepségekre több mint ezer katonát mozgósítottak – csak az ejtóernyős emlékgyűléseken több százan hagyták el a C-47-esek és a magyar Li-2-es fedélzetét – az emlékhelyeken sétálva gyakran találkoztunk az unokák nemzedékét képviselő egyenruhásokkal is. A fiúk – és persze a katonalányok is – érdeklődve hallgatták az egykor itt harcolók visszaemlékezéseit, sőt kitüntetésnek vették, ha egy veterán kérésére volt a feladatuk. A szervezők még arra is ügyeltek, hogy az egykori tengerészeket a ma hadihajósai kalauzolják a sírkertekben.

TOP SECRET

A HAGYOMÁNYOK ÖRZŐI

A katonai hagyományörzők szerzte a világon nehéz dologra vállalkoznak. Egyrészt komoly pénzért megvásárolják a korszak egyenruháit, fegyvereit, járműveit, majd ismét komoly összegek „feláldozásával” az egykori csaták helyszínére utaznak. Normandiában több ezren hódoltak szenvedélyüknek, a part menti utakon katonai motorosok százai száguldoztak, előzgetve az ugyancsak emlékezni érzéket zsipekét és teherautókat. Nem könnyű megszokni az állandó nyugtást, de nélkülük szegényebb lenne az ünnep.

A MEGBÉKÉLÉS NAPJA

Hetven év sok idő. Az emlékezet összemossa a múlt időt, az egykori tragédiák mára már nem fájnak annyira. A Mer-ville melletti német úteget 1944. június 6-án hajnalban 300 angol ejtőernyős és vitorlázógépen szállított katona élete árán foglalták el a szövetségesek. Nehéz elképzelni azt az éjszakát, a halottakat, a támadók és védők sebesülteinek jajgatását. Hét évizedt után ismét szemtől szemben az egykori ellenségek. A német tüzér bördzsekiben, az angolok kintintetésekkel díszített zakóban. Egy pillanatra megáll az idő, az egykori ellenségek kézfogása lezár egy fejezetet. Ahogy a politikában is, a magánéletben is.

NÓTA ÁLLJ!

Az Orne folyón épült átkelőt az azt elfoglaló Pegazus-jelvényes katonákról ma már Pegazus-hídnak nevezik. Tövében a híres kávéház, ahol 70 évvel ezelőtt a felettébb csinos tulajdonosnő pezsgővel kínálta a felszabadító angolokat. A skót dudások csapata zenéjével egyszerre tisztel az egykor itt harcolók emléke előtt és köszönti veterán karmesterét, aki együtt vezényelhet utódjával.

A valóság sokszor felülírja a katonai stratégiát, így történt ez 1944. június 6-án hajnalban is, amikor egy ejtőernyősszázadot szállító kötelék elvértette az ugrózónát, és Sainte Mère Eglise városa felett hagyta el a gépeket a katonák. Az utókor számára John Steel közlegény nevét őrizte meg az emlékezet, akinek ejtőernyője fennakadt a templom tornyán, így ő felülnézetben láthatta bajtársai harcát a főtéren. Nem csodálkozhatunk tehát azon, hogy a templom ólomüveg ablakán a kisedet tartó Máriát ejtőernyősök veszik körül.

FELÜLNÉZET

Egykor ez volt a SWORD partszakasz, ma Ouistrehem homokos strandja. Itt építettek a rendezők egy igazi tengerparti színpadot a nemzetközi ünnepség résztvevőinek tartandó műsorhoz. Három video-kivetítő mögött az igazi háttérfüggöny a La Manche. A homokban több tucat tűzijáték-indító és gázgég teszi létszerűvé a virtuális látványt, a „színpad” közepén óriási Európa-térkép, melyen 650 táncos négy részletben idézi fel a háborús éveket, és a vasfüggöny lehullása után az országok egyesülését. Nehéz feladat, de sikeresen megoldják. A partra szálló katonákat alakító statiszták lassított esése mintha Robert Capa világhírű képeinek megelevenedett változata lenne, de a sok küzdelem eltáncolt képe után, színes ruhákban, rohanva érkezik a szabadság. Az Örömdó hangjaira a videofalon látható francia és német katona fotója között immár az élőkép, a két veteránt francia gyerekek kísérik a színpadra. Tizenkilenc uralkodó és államfő a kilencezer díszvendéggel együtt felállva tapsol.

ELTÁNCOLT TÖRTÉNELEM

ÖRÖKSÉG

A nagy utazás résztvevői ma már ismét mindennapi életüket élik, az egyenruhák és a gyűrött régi fotók visszakerültek a dobozok mélyére. Eleget tettek az utolsó előtti behívóparancsnak, az utolsó már az égi zászlóaljba szállítja őket. Az utódok öröksége, hogy tíz, húsz év múlva ismét gyűljenek össze Európa népei, emlékezni arra a júniusi hajnalra...

„URAIM, INVÁZIÓ!”

Partraszállás a mozikban

Ryan közlegény megmentése

EZEKEL A SZAVAKKAL ÉRKEZIK MEG A RÉGÓTA VÁRT PARANCS „A LEGHOSSZABB NAP” CÍMŰ FILMBEN 1944. JÚNIUS HATODIKÁNAK ELŐESTÉJÉN, HOGY AZTÁN AZ AKCIÓ JELENTŐSÉGÉHEZ ILLŐ SZEREPLŐGÁRDA BELEVESSE MAGÁT A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ EGYIK LEGHATALMASABB MŰVELETÉBE. ÉRDEKES, HOGY HOLLYWOODBAN NEM KÉSZÜLT OLYAN SOK, KIFEJEZETTEN A PARTRASZÁLLÁSRÓL SZÓLÓ MOZI, MINT AZT AZ EMBER AZ ESEMÉNY JELENTŐSÉGE ALAPJÁN HINNÉ. PERSZE LEHET, HOGY ENNEK CSUPÁN EGY OKA VAN: A TÉMÁT FELDOLGOZÓ, KÉT FELÜLMÚLHATATLAN ETALONNAL SENKI SEM AKAR VERSENYEZNI.

A normandiai partraszállás viszonylag gyorsan beindította Hollywood fantáziáját: a témában az első komolyabb mozi The Tanks Are Coming címmel készült, meghozta mindössze hét évvel a tényleges események után, 1951-ben, Steve Cochran és Philip Carey főszereplésével. Ez a meglehetősen propagandisztikus alkotás ma már inkább relikviaviszámba

megy, különösebben nem vált ismertté, amiben persze az is közrejátszott, hogy javarészt csak az Egyesült Államokban vetítették.

Arra a bizonyos „nagy mozira” ezután még egy évtizedet kellett vámi, de megérte: a Cornelius Ryan azonos című regényéből készült háromrészes, „A leghosszabb nap” című film készítői megadták a módját, és nem egysejtű to-

borzófilmet készítettek, hanem talán a második világháborúról valaha leforgatott legrandiózusabb amerikai filmpozszt. Az 1962-ben bemutatott mű maga idejében minden idők egyik legnagyobb büdzsésű mozijának számított, és a korszak legnagyobb sztárjait vonultatta fel Richard Burton-nel, John Wayne-nel, Henry Fondával és Robert Mitchummal, de még a kisebb szere-

pekben is olyan színészeket láthatott a közönség, mint Steve Forrest, Curd Jürgens, Rod Steiger vagy Sean Connery. A gigantomániáról mindent elárul, hogy a filmet összesen öt rendező dirigálta (Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernhard Wicki és Gerd Oswald), és az eredeti változatban minden náció a saját nyelvén beszélt, így a német és francia részeket angolul feliratozták.

A partraszállás történetét kis epizódok és számtalan karakter egyéni sztoriján keresztül feldolgozó film egészen 1993-ig, a Schindler listájáig a valaha forgatott legrágább fekete-fehér mozinak számított 10 millió dolláros büdzséjével. A korabeli kritika itt-ott kissé terjengősnek találta, népszerűsége ennek ellenére a mai napig töretlen, a maga idejében pedig az egyik legsikeresebb alkotás volt a mozikban, és több mint 50 millió dollárt fialt a pénztáraknál. Érdemes megjegyezni, hogy „A leghosszabb nap” emellett az első volt azon A-kategóriás háborús filmek sorában, amelyet Amerikán kívül bizonyos kritikuskok totális értetlenséggel fogadtak, hiába harcoltak annak idején vállvetve a sávos-csillagos lobogókkal Normandiában: többen is túlélelizáltak, propagandisztikusnak ítélték az amerikai szereplők és az amerikai hadsereg bemutatását. Utóbbi hibás persze valamennyire érthető, hiszen 1962-ben a hidegháború legfagyosabb időszakában jártunk – ebben a korszakban az Egyesült Államok erőt akart mutatni, és nyilvánvalóan a Pentagonból is elég rendesen beleszóltak abba, mi kerülhet a hasonló filmekbe, és főleg hogyan.

A nagy vörös egyes

Talán „A leghosszabb nap” felülmúlhatatlan monumentalitása is hozzájárult ahhoz, hogy ezt követően évtizedeken át nem próbálkoztak Hollywoodban hasonló, átfogó partraszállásos mozival. A legemlékezetesebb mozik inkább kerülő utakon közelítették meg a témát: jó példa erre az 1968-as „Kéme a sasfészekben”, amelyben Richard Burton és Clint Eastwood kezébe kerül a partraszállás sorsa, hiszen meg kell akadályozniuk, hogy a náció értesüljenek a D-nap terveiről. Mint ebből is lesűrhető, a két évvel később a „Kelly hősei” című alkotást is elkészítő Brian G. Hutton filmje inkább a kalandos oldalról közelítette meg a partraszállás kérdését, amire persze mind a kritika, mind a közönség maximális mértékben vevőnek bizonyult. Jogosan: az alkotás szintén kiállta az idő próbáját, és a legpergőbb, legszórakoztatóbb második világháborús kalandfilmek közé tartozik. Az 1980-as „A nagy

vörös egyes” pedig talán kicsit rosszkor érkezett: Vietnam ekkor már valamelyest „felülírta” a második világháborút a mozilátogató közönség fejében, és valószínűleg éppen ezért nem lett világra szólóan sikeres Samuel Fuller alkotása, pedig a kritika imádta. A kifejezetten kemény, nyers film katonasorsok tükrében mutatata be a partraszállást – igaz, nem kizárólag a normandiai eseményekre koncentrált, a főszerepben Lee Marvinnal és Mark „Luke Skywalker” Hamill-lel.

Ezt követően Steven Spielberg nyúlt a partraszállás témájához, és ugyan nem ez volt a célja, de ő is tett róla, hogy jó ideig senki se akarja hasonló formában követni a példáját: az 1998-as „Ryan közlegény megmentése” indító partraszállásos jelenete, illetve a film másik tetőpontját jelentő végső városarc minden szempontból etalon, lebilincselően pergő, sokkoló és megunthatatlan. Arról már bőven lehet vitatkozni, hogy a kettőt összekötő idő méltó-e ezekhez, de tulajdonképpen nincs is jelentősége – a Tom Hanksszel, Matt Damonnel, Tom Sizemore-ral és Edward Burnsszel leforgatott mozi eleje és vége az azóta eltelt bő másfél évtizedben is etalon maradt, és valószínűleg az is marad, amíg valaki egyszer neki nem fog hasonlóan epikus formában feldolgozni a témát. Spielberg és Hanks egyébként úgy érezte, van még mit mondania Normandiáról és tágabb értelemben véve az európai hadszíntérről, így az általk megálmodott és finanszírozott tévésorozat, a 2001-es „Az elit alakulat” veterán katonák visszaemlékezései segítségével tovább gördítette a témát, és fogadtatására jellemző, hogy 2010-ben, „A hős alakulat” címmel, a csendes-óceáni eseményeket is hasonló formában dolgozták fel.

A leghosszabb nap

ÚJRAJÁTSZOTT TÖRTÉNELEM

SÁRTENGERRÉ ALAKÍTOTTA A CSEH SZÁRAZFÖLDI CSAPATOK NAPJA TISZTELETÉRE A STRAŠICE ÉS DOBRŮV KÖZTI GYAKORLÓTERET. A JÚNIUS 7-I REKKENŐ HŐSÉGBEN NÉGY, FOLYAMATOSAN LOCSOLÓ TÚZOLTÓAUTÓ KELLETT AHHOZ, HOGY A BAHNA 2014 NÉVEN MEGRENDEZETT ÜNNEPSÉG KEZDETÉRE TOCSOGJON A TALAJ. A BAHNA UGYANIS MAGYARUL SARAT JELENT.

Látványos bemutatókkal, több ezer néző előtt ünnepelte szárazföldi csapatait a cseh hadsereg. A gyakorlóterre vezető utakon már órákkal a kezdés előtt hömpölygött a tömeg, a látogatókat egy júniális hangulata fogadta. Az árusok azonban itt szinte kizárólag a katonákhoz, a háborúhoz köthető portékákat kínálták, a Ferenc József által adományozott kitüntetésekől a szovjet katonai szuronyokon, a gázálarconkon át a gyakorló taposóaknákig, hatástalanított vállról indítható rakétákig mindent meg lehetett vásárolni. Az árak a hadsereg standjainál voltak a legelfogadhatóbbak, viszont ezekben a sátrakban csak az elmúlt évtizedek és a jelen katonai használati tárgyait, ruházatát árul-

ták. Az első és a második világháborús relikviákat a gyűjtőknel és a régiségkereskedőknel kellett keresni.

A rendezvény hivatalos megnyitóján Martin Stropnický védelmi miniszter és Petr Pavel vezérezredes, a cseh vezérkar főnöke köszöntötte a megjelenteket, majd eldördült a 152 milliméteres lövegek sortüze, jelezve: kezdődik a dinamikus programban szereplő

– Ez volt a huszonötödik ilyen rendezvényünk, igyekeztünk nagyszabású, látványos programot összeállítani. Ebben a körzetben a második világháború utolsó napjaiban is komoly harcok folytak, a németeket az egyik oldalról a szovjet csapatok, a másíkról az amerikaiak támadták. Ennek lett aztán a következménye az a demarkációs vonal, amelynek az emléket Rokycany múzeuma őrzi. Az egykori csata felelevenítésének igénye a hagyományörzők részéről kézenfekvő, a hadsereg viszont kiváló lehetőségek tekintti ezeket az évről évre ismétlődő, egyre nagyobb nézőközönség előtt zajló rendezvényeket a „bemutatkozásra”; arra, hogy megismeressük a lakosságot képességeinkkel, technikai eszközeinkkel, napi életünkkel. Katonáink itt valós kiképzési feladatokat hajtottak végre, azzal a különbséggel, hogy most több ezren látták őket munka közben.

A fergeteges bemutató akár nemzedékek találkozájának is felfogható. A magát csak Szergejnek nevező szovjet tiszthelyettesnek öltözött nyugdíjas cseh

gépésztchnikus példálul a felesége, a fia és az unokája is elkísérte a gyakorlóterre.

– Negyedik alkalommal veszek részt ilyen bemutatón, „Háború van”, orosz katona vagyok, az igazi nevem ma nem érdekes – igazítja meg a vállán PPS géppisztolyát az idős hagyományörző. – Nem tudom, merre van a család, a sorakozó előtt megbeszéljük, hogy hol és mikor fogunk találkozni, aztán mindenki ment a saját útjára. Biztosan jól érzik magukat. Az asszony talán az árusokkal alkuszik, a fiam meg próbálja leimádkozni az unokámat valamelyik tankról.

Esetleg pont egy olyan harcjárműről, amelyet egy Szergejhez hasonló, elszánt és jókedvű hagyományörző nyugdíjas vezetett a „csatában”.

Aztán a bemutató végén a szovjet, a német és az amerikai egyenruhákban feszítő fegyveres cseh civilek az árnyékban derűsen sörözgetve, a kívülről számára különösnek tűnő „fegyverbarátság” keretében vitatták meg a csatajelenetek részleteit.

csapatok seregszemléje. A szárazföldi erők felvonulása a második világháborús katonai járművekkel kezdődött és a cseh hadsereg legkorszerűbb technikai eszközeinek a bemutatásával zárult. A levegőből pedig egy CASA C-295M szállítógép, Albatroszok, Gripenek, Mi-17-es, Mi-24-es helikopterek és ejtőernyősök köszöntötték a nézőket. A seregszemle után a „harcok” következtek. A két világháború emlékezetes ütközeteit több mint háromszáz hagyományörző segítette feleleveníteni, a fegyveres erők jelenlegi képességeit nyolcszáz katona és a rendőrség speciális alakulatainak tagjai bizonyították. A bemutatón kétszázötven technikai eszközt „vetettek be”.

Az első hagyományörző bemutatót Rokycany város Demarkációs Vonal Múzeumának munkatársai 1990-ben rendezték ezen a gyakorlóterren. Két év múlva már harcokcsik is szerepeltek a programban, 1994-től pedig a Bahna a szárazföldi haderőnem napja.

– Most először a szlovák és az osztrák hadsereg is küldött technikai eszközöket a bemutatóra, így a szövetségesek normandiai partraszállásának 70. évfordulójáról is közösen tudtunk megemlékezni – mondta Jolana Federkova őrnagy, a rendezvény egyik szervezője.

Nagy Richárdra emlékeztek

Az Irakban, szolgálatteljesítés közben életét vesztett Nagy Richárd posztumusz hadnagy emléke előtt tisztelegtek bajtársai, barátai és családtagjai halálának 10. évfordulóján, 2014. június 17-én, két helyszínen. A szolnoki MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj lak-tanyájában lévő emléktáblánál Vargáné Kocsis Gabriella százados, a zagyvaréskai temetőben pedig az Irakban szolgált szállítmánykísérő századot a tragédia idején irányító Molnár Zsolt ezredes – jelenleg az MH Ludovika Zászlóalj parancsnoka – és Karaszki Zsolt főtörzsrőmester méltatta a 27 éves korában meghalt Nagy hadnagy hősiességét, helytállását és bajtársiasságát.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

IN MEMORIAM

2014. május 26. és június 13. között elhunyt:

Dózsa Ferenc ny. vezérőrnagy, a Magyar Honvédség halottja (85), Évin Sándor ny. vezérőrnagy, a Magyar Honvédség halottja (86), Megyeri József ny. dandártábornok, a Magyar Honvédség halottja (65), Barcsi József ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (75), Gödri Dezső ny. alezredes, a Magyar Honvédség halottja (58), Bihari László Ödön ny. ezredes (86), Hámosi Ferenc ny. ezredes (98), Balyi Ferenc ny. alezredes (71), Somogyvári Miklós ny. alezredes (81), Bottka Lajos ny. alezredes (84), Sereg János ny. alezredes (84), Biics László ny. alezredes (88), Farkas Imre ny. alezredes (78), Hajnal Miklós ny. alezredes (86), Oláh Károly ny. alezredes (92), Nyerges József ny. őrnagy (84), Pongrácz Csaba ny. őrnagy (73), Széll József ny. őrnagy (84),

Tábornoki előléptetés

Áder János köztársasági elnök – a honvédelmi miniszter javaslatára – vezérőrnaggyá léptette elő Kun Szabó István dandártábornokot a Sándor-palotában.

Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

Új név, változatlan minőség

Magyar Nemzeti Táncegyüttes. Július elsejétől ezen a néven folytatja munkáját a Honvéd Együttes részeként működő Honvéd Tánccsínház. A névváltoztatás okairól Zsuráfszky Zoltán Kossuth-díjas kiváló művész, koreográfus-rendező, a Honvéd Együttes művészeti vezetője elmondta: az új név külföldön egyértelműen azonosítható és idegen nyelvekre pontosan lefordítható, emellett a hagyománytiszteléttől vezérelve őrizi a Honvéd Tánccsínház és a 2007-ben beleolvadt Budapesti Táncegyüttes örökségét. Hozzátette: a társulatot fenntartó Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft. megnevezése nem változik.

Szűcs László; fotó: Honvéd Együttes

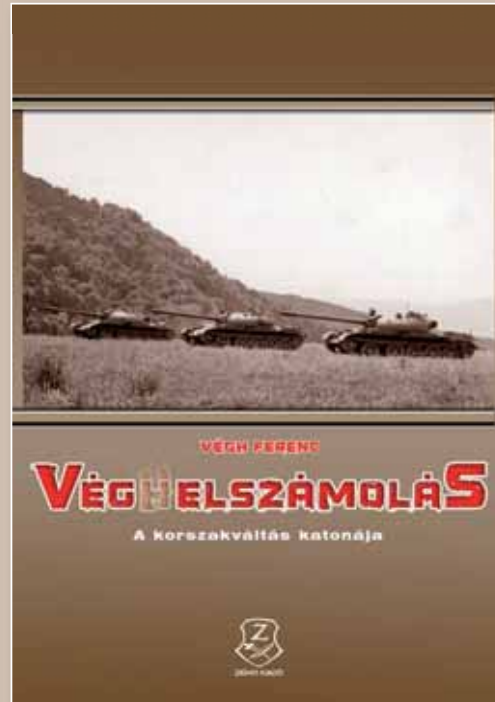
Szűcs Imre ny. őrnagy (86), Tóth Gyula ny. őrnagy (83), Farkas János ny. őrnagy (70), Zátonyi Ferenc ny. őrnagy (91), Juhász Sándor ny. őrnagy (87), Kiss Horváth Sándor ny. őrnagy (82), Krizsbai Györgyné ny. őrnagy (60), Parádi Jenő ny. őrnagy (85), Szabó Péter ny. százados (47), Tamás Tibor ny. főtörzszászlós (69), Kiss Pál ny. törzszászlós (62), Varga István ny. törzszászlós (63), Bakó Tamás ny. törzszászlós (55), Kaczur László ny. törzszászlós (79), Sebestyén Pál ny. törzszászlós (86), Iványi Zoltán Lajos ny. zászlós (62), Barna Károly ny. zászlós (74), Király Lajos ny. zászlós (82), Nagy Lajos ny. főtörzsrőmester (87), Radnai Lajosné ny. főtörzsrőmester (64), Horváth Erzsébet Mária ny. közalkalmazott (72), Mikulás Sándor ny. közalkalmazott (70), Valaczka Sándorné ny. közalkalmazott (62), Bíró Tamásné ny. közalkalmazott (73), Heller Lászlóné ny. közalkalmazott (75).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

A KORSZAKVÁLTÁS KATONÁJA

Végh Ferenc nyugállományú vezérezredesnek a Zrínyi Kiadó gondozásában megjelent „Véghelszámolás – A korszakváltás katonája” című könyvéhez ajánlót írni nem átlagos újságírói feladat. Részint azért, mert sem a szerző, sem az ő életútja nem nevezhető átlagosnak, másrészt, mert e különleges katonai karrier rövidke szakaszának magam is személyes ismerője, mi több krónikása lehettem. A '80-as években – a lapunk jogelődjének számító Néphadsereg hetilap újságírójaként – ugyanis Végh Ferenc volt az egyik kedvenc riportalanyom, illetve az általa irányított katonai alakulat szolgáltatta számomra a legtöbb sztori és a legjobb témákat írásaimhoz. Kollégáimmal együtt főként a szabadszállási parancsnoki korszakában voltunk szinte már visszatérő vendégek az alföldi településen. Kezdetben főleg a legfiatalabb ezredparancsnok személye miatt látogattuk az átlagosnál gyakrabban a harcokszó alakulatot, később viszont már úgy emlegettük ezt a helyőrséget, mint a régi reklámszlogenből ismert áruházat, ahová azért érdemes betérni, mert ott mindig történik valami. Magyarán: Végh Ferenc harcokszóred-parancsnok környezetében mindig találtunk olyan egyéniségeket, katonákat, akiknek példái, történetei újságíróként nem voltak átlagosnak mondhatók, és így az olvasók érdeklődésére is méltán tarthattak számot. Most, az egykori szabadszállási parancsnok memoárját olvasva pedig egyértelművé vált számomra az is, hogy ez az életút sok-sok szabadszállásához hasonló korszakból állt össze.

A személyes elfogultság mellett persze azért sem szokványos újságírói feladat most könyvajánlót írni, merthogy ezúttal néhányan már megelőztek az ajánló

szavak megfogalmazásában. Köztük a honvédség jelenlegi és hajdani vezetői közül olyanok is, akik velem ellentétben nemcsak alkalmi riportkapcsolatban, hanem hosszú munka-, illetve baráti kapcsolatban is álltak, illetve állnak a szerzővel. A könyv bemutatóján például dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke úgy fogalmazott, hogy „Végh Ferenc egykori vezérkari főnök történelmet írt, nemcsak kézzel és tollal, hanem az életútjával is.” Megjegyezte, hogy ezen a könyvbemutató jelen volt minden korábbi vezérkari főnök, részt vettek nagykövetek, illetve az Egyesült Államok és Oroszország budapesti nagykövetségének képviselői is. Végh Ferenc neve tehát azoknak is jelent valamit, akik nem szolgáltak alatta, hiszen a mai napig emlékeznek rá külföldön is, többek között a NATO-hoz történő csatlakozás érdekében vég-

zett munkájával is beírta a nevé a történelembe.

Az egykori vezérkari főnök 1967-től 2002-ig volt a honvédség aktív tagja, 1996-tól 1999-ig az első számú katonaként vezetett a szervezetet, ezt követően – sajnálatos autóbalesetétől – diplomataként szolgált a hazát. A közel fél évszázados életutat 464 oldalas 138 illusztrációval gazdagított kötetben mutatja be. A szerző tiszti iskolai felkészítésének kezdetétől a honvédség parancsnoki beosztásában megtapasztalt kihívásokig bezárólag nagy empátiával és őszinteséggel idézi fel legfontosabb eseményeit, név szerint is megemlíti azokat a barátokat, kollégákat, tábornok- és tisztársakat, sőt sorkatonákat is, akiknek meghatározó szerepet töltenek el ebben a kivételes életútban. A kötethez írt előszót, illetve ajánlást is két egykori barát, illetve kolléga – Gyarmati István nagykövet és Lőrincz Kálmán nyugállományú vezérezredes – jegyzi.

A korszakváltás katonájának szerzői hitvallása már a kötet bevezetőjében olvasható: „Nem születtem katonának, de azzá tettem az évtizedek és a kollégáim, akikkel az élet állomásaim találkozottam.” Ezek a visszaidézett évtizedek azonban korántsem csak az egykori kollégák számára tartogattak mondanivalót, fontos üzenettel szolgálnak a katonai pályára iránt érdeklődő ifjú olvasóknak is. A pályájuk elején lévő hadfiakhoz intézett szerzői ajánlás lényege pedig az, hogy „érdemes katonának lenni, érdemes a haza fegyveres szolgálatát választani, még akkor is, ha ma már más korban élünk, és érdemes tanulni is, hiszen a fegyver és a tanulás összetartoznak.”

Kőbe vésve, bronzba öntve

TÜZÉREK HELYETT A JOBBÁGYOK VEZÉRE

Ötszáz évvel ezelőtt, 1514. július 20-án végezték ki Dózsa Györgyöt, az alig néhány hónappal korábban kirobbant magyarországi parasztfelkelés vezetőjét. A rövid, ám annál véresebb háború közvetlen előzményeként Bakócz Tamás bíboros, esztergomi érsek a pápa nevében 1514. április 9-én kihirdette a török elleni hadjáratot. Vagyona és befolyása révén Bakócz sok támogatót tudhatott maga mögött, fő célja a pápai trón megszerzése volt. Erre 1513 márciusában lehetősége is nyílt, ám II. Gyula halála után a zömmel itáliai bíborosok Giovanni de Medici mellett döntöttek.

A X. Leó néven beiktatott új pápa rossz egészségi állapotáról keringő hírek miatt ugyanakkor Bakócz úgy gondolta, hamarosan újabb esélyhez juthat. Leó a magyar főpapban komoly riválisát látta, ezért mindenképpen szerette volna eltávolítani Rómából. Ehhez maga Bakócz szolgáltatott indokot azzal, hogy a pápaválasztás előtt megígérte: győzelme esetén kereszties hadjáratot szervez a törökök ellen. Ennek gondolatáért ugyanakkor a magyarországi nemesség korántsem lelkesedett. A földesurak gyakran akadályozták is a toborzást, mert a tavaszi munkák idején nem szerették volna nélkülözni jobbágyaikat.

Az esztergomi érsek a szerveződé haderő élére a végvári harcokban kitűnt székely származású köznemest, Dózsa Györgyöt nevezte ki, akinek kezdetben valószínűleg csak a pesti tábor volt alárendelve: az ott összegyűlt 15 ezer keresztessel május 9–10-én indult el a délkeleti határ felé, ám mivel a sereg ellátása nem volt megoldva, mindnapossá váltak a fosztogatások. Értesítve a történekről, Bakócz május 15-én leállította a toborzást. Dózsa György minderről tudomást sem véve folytatta útját, hogy megütközzön a törökökkel, május 23-án azonban megtámadták és legyőzték a Maroson átkelő előőrseit. No, nem a törökök, hanem a vele elméletileg azonos oldalon álló Báthori István temesi ispán nemesi hadai. Válaszul a következő éjjel Dózsa rágyújtatta a nagylaki várat a győzelmet ünneplő urakra, majd a fogságba esettek közül többeket karóba húzatott vagy keresztre feszítettet.

Ugyanezen a napon, azaz május 24-én Bakócz elrendelte a hadjárat leállítását és a kereszties sereg feloszlását. Erre azonban nem került sor: Dózsa ettől kezdve nem a törökök, hanem a nemesek ellen vezette a jobbágyokat és más közrendűeket, vagyis azt a társadalmi csoportot, amelyet a legtöbb sérelem ért az előző évtizedekben. Ők pedig most kamatosul visszafizettek mindent: a parasztseregek az ország számos pontján fosztották ki és gyűjtötták fel a földesurak házait, kastélyait. Mindeközben főerőivel a vezér Temesvár ellen vonult, valószínűleg azért, mert ott akarta kialakítani a felkelés központját. Július közepén a vár kiéheztetett védői éppen megadták volna magukat, amikor feltűnt a Szapolyai János erdélyi vajda vezette felmentő sereg. Dózsa már a harc elején fogságba esett, ami el is döntötte a csata, egyszersmind az egész felkelés sorsát.

Először a 20. század legelején merült fel annak gondolata, hogy szobrot kellene állítani a parasztháború vezérének, az igazán impozáns köztéri műalkotásra azonban több mint fél évszázadot kellett várni. 1953-ban országos pályázatot írtak ki egy Dózsa-szobor elkészítésére, a beérkezett 156 pályamű közül azonban egyik sem nyerte el maradéktalanul a bírálóbizottság tetszését, hiszen sem az első, sem a második díjat nem ítélték oda. A harmadik díjat – megosztva Wágner Nándorral – az a Kiss István kapta, aki aztán a még abban az esztendőben megismételt pályázaton elnyerte a megbízást.

A művész úgy vágott bele a munkába, hogy nem tudta, hol állítják fel majd a szobrot. Eredeti tervei szerint a nyolc, egyenként 3,5–3,7 méter magas mellékalak – Dózsa György névtelen harcosársai – közvetlenül a 4,7 méteres főalak mellett állt volna. Két esztendőn át dolgozott a művön, ám a munka befejezése után még hosszú időnek kellett eltelnie, mire megszületett a döntés: a szoborcsoport az első világháborús tüzérek emlékművét váltja fel a főváros I. kerületében; Ligeti Miklós 1937-ben felavatott alkotása a második világháborúban súlyosan megrongálódott, s a felújítás helyett inkább elbontották. Végül 1961-ben leplezték le a haraszti mészkőből készült 28 méter hosszú Dózsa-emlékművet a budai vár nyugati falának tövében azon a téren, ami ma már a jobbágyok vezérének nevét viseli.

Feith László

Fotó:
Rácz Tünde

HONVEDELEM.HU

MÁR A FACEBOOKON IS!

